

Svetlana Savelova, actriță la teatrul Academic „Vahtangov“ din Moscova

Foto: G. Ter-Ovanesov (A.P.N.)

Incepînd din acest număr:

Căpitanul Ladoux își asumă riscul

de E. Cerniak

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

- Sfîrșitul
tăcerii albe
- Dumnezeu
în pași
de dans
- Un monstru
clipește
enigmatic

- Mașina
care
hipno-
tizează
- Pagina
de umor

Restaurantul „Al șaptelea cer“, situat la 328 de metri înălțime
în turnul de televiziune de la Ostankino

Foto: V. Budan

ANUL XXIV

4

(1193)

26 ianuarie
1968

12 pagini, 1 leu

Koba Guruli:

Secerișul (Gravură)

PORTRET

Întâlniri cu G. B. Shaw

În vîrstă de 83 de ani, Ivan Maiski a cunoscut bine Anglia în două rînduri: ca luptător revoluționar în emigrație, înainte de Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, și ca ambasador al U.R.S.S. vreme de unsprezece ani. În memoriile sale, el consacră numeroase pagini personalităților literare și artistice pe care le-a cunoscut. Am spicuit mai jos cîteva din cele referitoare la George Bernard Shaw.

În toamna lui 1932, inaugurîndu-mi activitatea de ambasador sovietic la Londra, m-am hotărît ca, printre cei dinții cărora urma să le fac convenita vizită de curtoazie, să se numere neapărat și G. B. Shaw. Dar celebrul scriitor mi-a luat-o înainte. Curînd după prezentarea scrisorilor de acreditare, soția mea și cu mine am primit din partea familiei Shaw o invitație la masă. Prima noastră întîlnire a avut loc la începutul lunii decembrie.

Shaw ne-a primit în apartamentul pe care-l ocupa la unul din etajele de sus ale marelui hotel de pe strada Whitehall Court nr. 4, în inima Londrei, la cîteva pași de reședința oficială a primului ministru. Mă așteptam ca vestitul dramaturg, care pe atunci împlinise șaptezeci și șase de ani, să arate ceea ce de fapt era — un om bătrîn. Dar cel care m-a întîmpinat în prag nu vădea nici un semn

mătătoare vitalitate. Desigur, puterea lui de seducție se datora în bună parte talentului și umorului său, dar ceea ce ne uimea erau îndeosebi optimismul, ascuns sub un aparent scepticism, și spiritul militant, atât de caracteristic lui...

Față de U.R.S.S., Shaw a avut întotdeauna o atitudine prietenoasă. Uneori nu înțelegea destul de bine realitățile sovietice sau nu era de acord cu ele, dar, încă din zilele lui octombrie 1917, a sprijinit revoluția, combătînd intervenția străină și activînd în cadrul campaniei „Jos mîinile de pe Rusia”...

Într-un rînd, în noiembrie 1936, soția mea și cu mine eram oaspeții lui, la locuința de țară pe care o avea în satul Ayot St. Lawrence. Conversația s-a oprit la un moment dat asupra proiectului de Constituție, care tocmai fusese publicat. I-am promis lui G.B.S. să-i trimit o traducere în limba engleză, ceea ce am și făcut, fără să mă aștept să-l mai aud vreodată abordînd acest subiect.

Pe neașteptate, în decembrie, am primit un bilețel din partea d-nei Shaw „G. B. S. m-a rugat să vă trimit acest material, pe care speră că îl veți găsi interesant. A dv. Charlotte F. Shaw”. Materialul consta din două pagini și jumătate, dactilografiate la un rînd și datate 16 noiembrie 1936. Erau comentariile lui Shaw asupra unor articole din proiectul de Constituție. Inutil să adaug că erau redactate în incomparabilul său stil, fiecare frază abundînd în glume, paradoxuri și expresii pe muchie de cuțit.

La următoarea noastră întîlnire i-am ridicat unele obiecții față de cîteva din observațiile sale. Dar Shaw nu a fost de acord cu mine și și-a susținut cu tărie punctul de vedere.

Cîva timp mai tîrziu, după ce noua Constituție fusese deja votată, el mi-a spus rîzînd: „Văd că amendamentele mele nu au fost acceptate. Dar nu-i nimic, sînt mulțumit și așa”...

Plecarea noastră definitivă din Londra era programată pentru mijlocul lunii septembrie 1943. În condițiile războiului, călătoria era învăluită în cel mai strict secret. În dimineața plecării, deschizînd ziarul, am simțit cum mi se strînge inima. O știre anunța că d-na Shaw murise în ajun. Primul gînd a fost să mă reped pînă la G. B. S. și să-i exprim sincera mea durere față de greoaia pierdere pe care o suferise. Dar trenul urma să plece foarte curînd și, în împrejurările de atunci, nu se putea pune problema unei amînări a călătoriei. Am luat o foaie de hîrtie și i-am scris cît de alături eram de el în acele clipe triste.

O oră mai tîrziu ne aflam în trenul de Glasgow, punctul de plecare al lungii și primejdioasei noastre călătorii spre casă.

Ivan Maiski

al înaintatei sale vîrste. Doamna Shaw, o femeie scundă și nițeluș cam rubicondă, părea mult mai bătrînă ca el.

În tot timpul mesei, G.B.S. a susținut o strălucită conversație — colorată, spirituală și plină de paradoxuri. Rînd pe rînd, miniștri, lideri politici, scriitori, actori și artiști erau luați în răspăr, cu o neseacă și spumoasă ironie...

După aceea ne-am revăzut destul de frecvent. Pe măsură ce trecea timpul, constatam că Shaw îmi place tot mai mult, că sînt din ce în ce mai atras de personalitatea lui. Dacă încerc azi să-mi explic cauzele acestei fascinații, răspunsul vine fără nici o ezitare: ceea ce mă fermeca la el era o imensă și veșnic fre-

MICĂ ISTORIE LITERARĂ

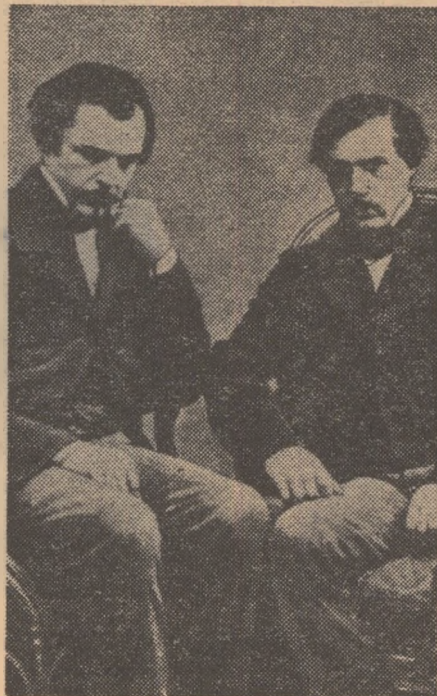
Aventura premiului Goncourt

Decernarea premiului „Goncourt” este, în fiecare an, unul din cele mai comentate evenimente ale vieții literare franceze. Sînt prea puțini, însă, cei care știu astăzi — chiar în Franța — cum s-a născut o tradiție, perpetuată totuși cu atîta fervoare și pricinuid atîtea dispute.

În noaptea de miercuri 15 spre Joi 16 iulie 1896, la ora unu noaptea, un bătrîn solitar își da ultima suflare. Murea din pricina unei congestii pulmonare provocate de o răceală.

Mortul se numea Edmond Huot de Goncourt, născut la Nancy în 1822. În viață fiind se lăudase, împreună cu fratele lui Jules — frate și coautor al cărților Renée Mauperin, Soeur Philomène și Germinie Lacerteux — de a fi zugrăvit „viața adevărată” și de a fi fost „primul scriitor al nervilor”. Jules murise cu douăzeci și șase de ani înainte.

Începînd din 1870, Edmond își visase în fiecare noapte fratele: cumplita-i agonie care durase cinci zile, gemetele muribundului de numai patruzeci de ani, măcinat de tuberculoză, lătratul sinistru al cîinelui, pe scurt tot ce văzuse și notase oră cu oră de la așezarea în sicriu, pînă la biserică și cimitir. Un singur lucru nu văzuse cum, în cursul nesfîrșitei traversări a Parisului, pe măsură ce alaiul mortuar se apropiase de cimitir pîrul îi albise treptat-treptat. Ieșînd pe poarta lăcașului de

Frații Goncourt

veci, Théophile Gautier a observat, însă, că Edmond de Goncourt îmbătrînise cu douăzeci de ani.

În noaptea aceea de la mijlocul lui 1896, cînd trandafirii se ofileau în bezna febrilă, Jules, omul pe care-l lubise mai presus de orice se mai arătase o dată, ultima oară, în somnul lui Edmond.

Goncourt lăsa un Jurnal — nouă volume — și un testament.

Actul a fost deschis la 18 iulie. Edmond n-avea copii. Nici el, nici fratele lui nu fuseseră căsătoriți. Singurele lor rude erau niște veri. În schimb familia Goncourt era foarte bogată.

Și totuși, testamentul din 1896 n-a distribuit decît cîteva obiecte de familie, cinci sute de franci unei nepoate pentru a-și cumpăra o dantelă în ziua nunții, o rentă viageră pentru o slujnică bătrînă, împreună cu mobilele din camera lui Edmond și ustensilele de bucătărie...

Importantă era, însă, altă dispoziție testamentară, anume o clauză uimitoare și esențială, care prevedea constituirea unei societăți literare sau Academii, susceptibilă de a o concura pe cea oficială de pe cheiul Conti, socotită de Edmond de Goncourt „insuficient de cutezătoare și de novatoare”.

Testamentul mai prevedea, de asemenea, o rentă viageră de șase mii de franci pentru fiecare din membrii viitoareii Academii, ce trebuia să se numească Goncourt și care, la rîndul ei, urma să distribuie anual cîincii mii de franci unui scriitor original pentru cea mai bună operă de imaginație în proză.

Au trebuit, însă, să mai treacă patru ani pînă cînd Academia Goncourt a putut să funcționeze. Frustrate, lezate, dezmoștenite, rudele au reacționat

cartea

MEMORII

energic și au deschis un proces care s-a târăgănat multă vreme.

Abia după șapte ani de la moartea lui Edmond de Goncourt s-a putut proceda la prima decernare a premiului.

Iuri Tihomirov

Ilya Ehrenburg:

Oameni, ani, viață

(Fragment din volumul VII)

O dată mai mult, trebuie să-mi recunosc ușurătatea sau, dacă vrei, imprudenta: în 1959, cînd am început să scriu aceste memorii, mă hotărîsem să le opresc în epoca punerii pe șantier a „Dezghețului”. E lesne de înțeles de ce: primăvara lui 1953 inaugurează un nou capitol al istoriei și nu aveam cum să prevăd că destinul mă va păși cu alți cîteva ani de viață, în această perioadă neîncheiată încă; ignoranța îmi scuza deci nechibzuința. Totuși, în 1965, în clipa cînd am pus punct cărții a VI-a, mi-am dat seama că ultimii zece ani furnizau material pentru un alt volum, care urma să fie al șaptelea. E drept că încălcasem destul de des cronologia, mai ales vorbind despre cei în viață, ca Picasso și Neruda, sau despre oameni care ne părăsiseră după 1953 — ca de pildă Joliot-Curie, Fadeev, Falk, Nazim Hikmet sau Pasternak, — așa cum, în ultimul capitol al cărții a VI-a mi se întîmplase să evoc unele evenimente ale anilor următori.

De ce mi-am întrerupt memoriile? Pentru că aveam nevoie de un răgaz, ca să văd mai bine și să înțeleg mai bine. Astăzi știu că ultimul deceniu a adus multe schimbări în viața mea interioară, ca și în cea a lumii. Am și eu un cuvînt de spus, și cititorul, pe bună dreptate, poate interpreta tăcerea mea ca o tăcere voită, ca un fel de ieșire la pensie din calitatea de ființă rațională.

Îmi amintesc de un vagabond care-i ceruse de pomană mamei, spunîndu-i: „Sărăcia nu-i un viciu, doamnă, ci o mare porcărie”. Cuvîntul s-a întîmpîrit în memoria mea de copil și ar putea fi aplicat și bătrîneții: vigoarea și se sleiește, capacitatea de înregistrare se tocește, vrînd-nevrînd lumea se face mai mică, pentru că cei ce-ți sînt aproape, prietenii, oamenii de vîrstă ta, îmbătrînesc și ei, se îmbolnăvesc și apoi mor. Acest sentiment — dacă nu de singurătate morală, măcar de izolare reală — amenință să te rupă de restul lumii. Dacă e conștient de primejdie, omul de vîrstă mea trebuie să discute neconștient — mai puțin cu ceilalți și mai mult cu el însuși — și să respingă multe tentații: aceea de a strîmbea din nas față de noile moravuri, de a întoarce spatele artei de azi și de a considera o greșală tot ceea ce tulbură confortul moral al existenței.

Multe aspecte ale epocii noastre pot părea discutabile, ba chiar lipsite de atracție, dar acum îmi dau seama înfînit mai bine decît cu zece ani în urmă de schimbările survenite. Am mai spus: dacă punem de-o parte calendarul, secolul XX a început în 1914. Dar abia cu cincizeci de ani mai tîrziu, el s-a despărțit definitiv de precursorul său. Acum își are propria lui fizionomie și cel care, asemenea mie, s-a încrustat în existență, ar fi un nătărău dacă și-ar închipui că arta se vestejește sau că tinerii au o minte prea rece. Fluvii istoriei care prin deceniul 1940—1950 pîruse că se scufundă în măruntăile pămîntului începe din nou să iasă la iveală.

MERIDIANE SOVIETICE

„Fratele și sora“
de pe țărmul
Pacificului

„Tihookeanskaia“ scrie pe tăblițele atirnite de vagoanele rapidului roșu care aduce, în 16 ore, de la Habarovsk la Nahodka călătorii dornici să prindă dimineața, imediat după micul dejun, vaporul de Yokohama sau Hongkong. Într-adevăr, de când portul Nahodka a devenit principala poartă a Uniunii Sovietice la Oceanul Pacific, lăsând în urmă Vladivostokul, traficul este extrem de intens. Din Nahodka pornesc linii maritime comerciale spre 65 de porturi din 15 țări: Ceilon, Cuba, India, Japonia, Pakistan și altele. Cinci sute de mari nave străine au acostat anul trecut în portul care a început să-și construiască primele dane mai impozante în 1957 și intenționează să-și dubleze capacitatea în alți cîțiva ani.

Ce-i drept, portul e avantajat de prezența unui golf natural, apărat, în care țarna nu se formează decât o pojghiță foarte subțire de gheață ce nu stănește circulația. În plus, adîncimea șenalului navigabil variază între 8 și 40 de metri, așa încît el nu a trebuit să fie dragat decât în câteva puncte. Golful rămîne calm chiar cînd oceanul se înfurie. Munții care-l inconjoară înalță un paravan în calea vînturilor. Două din cioturile lor s-au rădăcit în apă. „Fratele și sora“, cum au fost numite, se oglîndesc întunecați — el rotofet, ea ascuțită, contrar așteptărilor — în luciul albastru al apei. În jurul lor își fac veacul pescarii amatori. Înainte, tot golful era presărat cu stînci, dar cu ocazia ultimelor amenajări ele au fost dinamitate.

Portul e împărțit în sectoare. Pe cheurile la care ancorează corgourile se înalță brațele de oțel a 60 de macarale. Cărbunele și lemnul au fost scotite demne și a avea fiecare danele lor. În continuare se află instalațiile pentru repararea navelor. Mindria muncitorilor portuari o constituie noul doc plutitor care poate adăposti nave de 70 000 t.d.w. Portul pescăresc are două uriașe antrepozite frigorifice, cele mai mari din U.R.S.S., iar în apropiere au început lucrările la una din cele mai moderne fabrici de conserve. Cartierul „pescăresc“ cu care se prelungește, posedă o foarte originală clădire avînd silueta unei prove; este școala de marină, unde se pregătesc comandanții, timonierii, mecanicii și tehnologii pentru flota de pescuit. În planul de dezvoltare a portului este prevăzută o grandioasă promenadă pe malul golfului, căci după ce a ajuns mai mare, Nahodka ține să devină și mai frumoasă decât Vladivostokul.

TRANSPORTURI

Moscova — New York
fără escală

Pentru a ajunge de la Moscova la New York în 1929, un avion ANT-4 a străbătut 22000 km în 142 de ore de zbor peste Asia și Pacific. În curînd avioanele IL-62 vor sosi la aceeași des-

tinanție în 9 ore de zbor fără escală peste Marea Baltică, Scandinavia și Oceanul Atlantic. Înțelegerea dintre Aeroflot și Pan-American prevede deocamdată pentru fiecare parte o cursă pe săptămînă în mod obișnuit și două curse în sezonul de virf. După aceea, dacă va fi necesar, orarul va fi modificat, se va mări numărul curselor, sau se vor introduce escale.

Aparatele IL-62, care aparțin celei de a doua generații de avioane cu reacție, și-au făcut anul trecut debutul în curse lungi pe liniile Moscova-Habarovsk și Moscova-Montreal și sint gata să preia și cursa Moscova-Tokio. În afară de caracteristicile tehnice, care le conferă economicitate și siguranță în exploatare, ele se pot mindri și cu confortul pe care-l oferă pasagerilor. Pînă la 7000 m altitudine presiunea din avion rămîne normală, iar la 13000 m corespunde celei de pe un munte de 2100 m. Cabina pasagerilor are patru variante: obișnuită — cu 186 de locuri în fotolii comode, rabatabile, căptușite cu stofă, turistică cu 168, clasa I-a cu 115 și de lux cu 85 de locuri. Finisajul interior e din material plastic neinflamabil. Lumina blindă a lămpilor fluorescente și izolația fonică creează condiții ideale de odihnă. Bucătăria, cu plite, frigider, oficiu pentru vase este amplasată la etajul de jos al avionului. Ca și pe celelalte linii sovietice, călătorii vor savura diverse gustări calde sau reci, icre negre, vodcă „Stolicinaia“, vinuri din Gruzia și Crimeea, coniac armenesc și vor putea alege din mai multe feluri de mâncare. Ziare, reviste și cărți în engleză, franceză și alte limbi le vor permite să-și treacă timpul cît mai plăcut cu putință.

Această cursă nouă se va adăuga lungului șir de zboruri efectuate de avioanele Aeroflotului în 41 de țări, adică în mai toate țările europene și multe din Asia și Africa. Avioanele sovietice deservește liniile care leagă Moscova de numeroase capitale îndepărtate: Havana, Phenian, Colombo, Djakarta, Accra, Brazzaville. Aeroporturi internaționale mai există la Leningrad, Kiev, Tașkent și Irkutsk. Aeroflotul are convenții de colaborare cu cele mai mari companii aeriene internaționale.

AGROBIOLOGIE

Plugul-pro și contra

Cel mai vechi brevet din lume, patentul plugului, e atribuit de mai bine de două milenii divinității egiptene Osiris. În ultima vreme, însă, plugul e învinuit de unii agrobiologi că ar face mai mult rău decît bine.

Iată, pe scurt, ce reproșează aceștia aratului clasic:

- 1) structura solului e lezată prin îngroparea humusului și a elementelor fertilizante de la suprafață și prin scoaterea la lumină a păturilor sterile din profunzime;
- 2) terenul arat devine, în anumite cazuri, o pradă mai ușoară a temutului proces de eroziune;
- 3) „aerisirea“ pămîntului nu e decît de scurtă durată, reîntărirea lui avînd loc repede sub acțiunea ploilor;
- 4) cuțitul neiertător al brăzdarului retează nu numai rădăcinile buruienilor, ci și pe cele ale unor vegetale utile;
- 5) perioada convenabilă pentru arături fiind scurtă și în funcție de capriciile vremii, munca trebuie să se desfășoare repede și în condiții nesatisfăcătoare;
- 6) plugul cu mai multe brăzdare — care remediază întrucîtva dezavantajul precedent — precum și puternicul tractor necesitat de el constituie un utilaj relativ costisitor.

Rechizitoriul de mai sus nu este acceptat de toți cercetătorii. Dar chiar dacă multe (sau toate) punctele lui sînt discutabile, el are meritul de a fi dus la cîteva idei interesante, pe care practica viitorului le va verifica. Astfel, pornindu-se de la premiza că rolul principal al plugului este distrugerea bălărilor, s-a recomandat înlocuirea lui cu substanțe chimice care să exercite același efect. Printre ierbicidele cele mai recente se numără săruri ale piridinei cu clorul și bromul. În stare lichidă, ele atacă părțile verzi ale vegetației inutile de pe ogoare, păstrîndu-se la suprafața solului și lăsînd deci neatîns rădăcinile cerealelor.

Compușii piridinei cu clorul și bromul au, însă, se pare și alte calități importante. Consumate de om și animale, roșiile, cartofii și alte plante tratate cu aceste ierbicide s-au dovedit complet inofensive. Respirația solului nu este nici ea afectată de folosirea lor, chiar în doze masive.

Ținînd seama de toate acestea, s-a preconizat trecerea la „însămînțări directe“, prin eliminarea aratului. Se începe prin tratarea terenului cu ierbicide, după care solul este curățat de vegetația distrusă, iar grăunțele plantelor cultivate sînt introduse în pămînt cu ajutorul unei semănători obișnuite. Experiențele întreprinse sînt încurajatoare, deși s-au ivit și dificultăți pe care nimeni nu le anticipa. Astfel, terenurile prost drenate s-au dovedit refractare la acest procedeu, căci, în lipsa unei răscoliri produse de plug, apa nu se mai scurge și umiditatea care se creează este pură mare. De asemenea, în zonele unde ploile sînt rare, stratul greu permeabil pe care-l formează covorul de buruieni distruse chimic lipsește solul de apa necesară. În sfîrșit, cel puțin deocamdată, producția ierbicidelor menționate are un preț de cost destul de ridicat.

Ca o concluzie provizorie, se poate afirma că înlocuirea plugului prin procedeu schițat mai sus este avantajoasă mai ales acolo unde terenul e greu sau imposibil de arat, datorită fie unei pante prea repezi, fie pericolului de eroziune. Și chiar dacă rezultatele cercetărilor amintite se vor limita numai la atît, încă merită să se ia în discuție patentul bătrînei zeite a faraonilor.

Un plug căruia nimeni nu-i contestă utilitatea, mai ales acum, în plină iarnă

BLĂNURI

În fermele
lui Neptun

Recent la Batumi, pe coasta Mării Negre, a fost dat în folosință un uriaș acvariu în care și-au găsit adăpost peste 2 000 de pești reprezentînd numeroase specii marine și din cursurile de apă interioare ale Caucazului. Specialiștii sovietici sînt preocupați de studierea minuțioasă în acvariu a sturionului de Atlantic. o specie devenită extrem de rară, pe cale de dispariție și care interesează toate laboratoarele ihtiologice din Europa. Aceeași soartă amenință de altfel și calcanul de Marea Neagră, un pește foarte gustos, așa încît piscicultorii lucrează la biotehnica de reproducere artificială a acestor pești.

În bazinele acvariului trăiesc, însă,

și foci de Caspica și lutre de mare, și ele animale extrem de rare, pe care pînă acum nimeni n-a reușit să le crească în captivitate. Dată fiind raritatea lor — primele pot fi întîlnite numai în nordul Caspicei, iar lutrele doar în trei insule din Extremul Orient — precum și faptul că blănurile lor sînt mult solicitate atît pe piața internă cît și externă, specialiștii sînt preocupați de aclimatizarea lor în vederea unei reproduceri raționalizate. Experiența se pare că a reușit într-o oarecare măsură, deoarece cele două specii de animale cu blană prețioasă s-au acomodat nu numai cu climatul și captivitatea, dar și cu personalul acvariului. Dacă focile și lutrele de mare se vor reproduce în captivitate acesta va fi un adevărat eveniment. Întrucît atunci vor putea fi crescute în ferme speciale, cum se procedează cu vulpile argintii și zibelinelor. Cei ce se ocupă de rezolvarea acestor probleme menită să salveze de la piere prețioasele specii marine au hotărît ca, în caz de reușită, să denumească originile crescătorii „ferme ale lui Neptun.“

LA TELEFON,
TAIMIRUL I

Sfîrșitul tăcerii albe

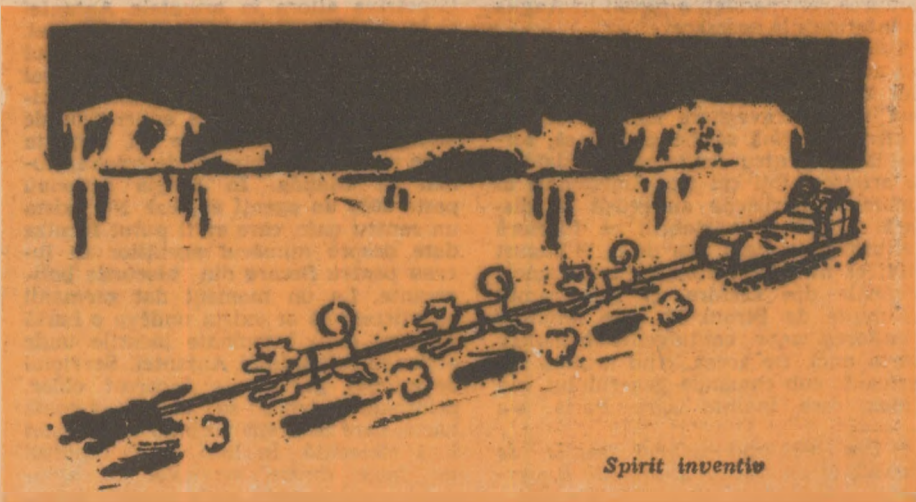
Cu cei 130.000 locuitori, cu uzinele și minele lui de metale neferoase, Norilskul — aflat în peninsula Taimir — este, se știe, cel mai nordic centru industrial al Uniunii Sovietice. Toate clădirile se sprijină pe piloți bătuți în solul veșnic înghețat. Căci sub asfaltul care acoperă străzile se ascunde „merzlota“, stratul de sol înghețat care, de mii de ani, nu se înmoaie. Cu toate acestea, condițiile de viață ale orașului sînt asemănătoare cu acelea din regiunile centrale ale U.R.S.S.

Norilskul este considerat un avanpost al ofensivei împotriva Arcticii; însuși faptul întemeierii sale — acum treizeci de ani — a contribuit la risipirea spaimei pe care omul o încerca în fața „tăcerii albe“ a nesfîrșitei lumi de ghețuri și zăpezi a litoralului arctic. Ulterior, noi întreprinderi metalurgice, alte mine de metale neferoase au luat ființă mai la nord de Norilsk, aproape de paralela 70, prilejuite de zăcămintele de la Talnah.

Acum, la 200 de kilometri de Norilsk se construiește, pe riul Șantaika, o centrală hidroelectrică care va fi, la rîndu-l, cea mai nordică din lume și va avea o putere de 300 000 kW. Cînd cursul de apă va fi barat, în tundra va lua naștere un lac artificial cu o capacitate de 23 de miliarde metri cubi de apă.

Experiența Norilskului are o mare importanță pentru dezvoltarea forțelor de producție ale U.R.S.S., cărora le deschide noi posibilități de afirmare. Regiunile arctice sovietice au o suprafață de peste trei milioane și jumătate de kilometri pătrați, ceea ce înseamnă circa 15 la sută din teritoriul U.R.S.S. Ele adăpostesc mai bine de cincizeci la sută din resursele de huiță ale țării, uriașe rezerve de petrol, zinc, wolfram, diamante și alte minerale. În aceste împrejurări, realizările de la Norilsk sînt de o evidentă utilitate pentru toți cei care contribuie la valorificarea industrială a Extremului Nord. Dezvoltarea ansamblului industrial de la Norilsk s-a înscris în cadrul unui mare plan, în curs de înlăptuire, pentru punerea în valoare a tuturor regiunilor nordice pînă în anul 2000.

Acest plan prevede, printre altele, crearea unui puternic sistem energetic. Centrala de pe Șantaika e primul inel al unui lanț de uzine electrice care vor permite utilizarea unor resurse hidraulice evaluate — într-un perimetru de 400 kilometri pătrați în jurul Norilskului — la 60—70 miliarde kw.

Spirit inventiv

CĂPITANUL LADOUX ÎȘI ASUMĂ RISCUL

Din arhivele
războiului
secret

În zilele pline de agitație când în Europa a izbucnit primul război mondial, rețeaua germană de spionaj din Anglia a fost distrusă printr-o amplă acțiune, pregătită cu grijă, în cel mai strict secret, timp de ani de zile. Despre această lovitură a contraspionajului englez vom vorbi însă cu alt prilej.

Din pricină că spionajul german din Anglia „a orbit” astfel la începutul războiului, comandamentul german n-a putut afla nimic despre debarcarea în Franța (în special în zilele de 10—13 august) a unui corp expediționar britanic cu un efectiv de 90.000 de soldați. Ce e drept, cîțiva agenți germani, care nu fuseseră descoperiți, au încercat totuși să informeze Berlinul despre trimiterea de divizii britanice pe frontul din nordul Franței și în Belgia.

În primele zile ale războiului, cenzura militară franceză a atras astfel atenția Biroului II asupra telegramelor pe care firma londoneză Strooker le transmitea de cîteva ori pe zi asociaților ei din Paris. Telegramele cuprindeau amănunte tehnice cu privire la cantitățile de cărbune și bumbac expediate din Cardiff și Manchester spre porturile nordice ale Franței. Căpitanul Ladoux, șeful serviciului de contraspionaj francez, a solicitat atunci concursul unui cunoscut de-al lui care se ocupa cu importul de mărfuri în Franța, dar acesta i-a declarat că telegramele păreau absolut plauzibile. S-au cerut informații foarte discrete despre reprezentanța firmei Strooker la Paris, înființată în martie 1914. Dar în comportarea celor trei conducători ai ei, printre care și un olandez, nu era nimic care să stîrnească bănuiele.

La 11 august, căpitanul Ladoux stătea de vorbă cu un prieten de-al lui, căpitanul Hilaire de la Marele Stat Major. La un moment dat a venit vorba, firește, despre ofensiva germanilor. Ladoux și-a exprimat părerea că armata franceză va trebui să țină singură piept iureșului teuton, întrucît era greu să se conteze pe sosirea întăririlor engleze înainte de octombrie. Căpitanul Hilaire, mai bine informat, i-a răspuns că englezii vor putea arunca în curînd pe cîmpul de luptă 100.000 de oameni și că în Franța și sosiseră 15.000 de ostași. Hilaire a arătat prietenului un carnet în care notase zi de zi efectivele unităților engleze debarcate în porturile franceze și belgiene. Lui Ladoux aceste cifre i se părură cunoscute. Evrika! Erau identice cu cifrele indicate în telegramele firmei Strooker din Londra către sucursala ei pariziană, telegrama cu care de cîteva zile își băteau capul căpitanul Ladoux și colaboratorii săi!

Dar nu era atât de simplu ca Londra să fie informată imediat despre toate acestea. Trebuia timp pentru a străbate toate verigile aparatului birocratic de unde trebuiau primite aprobările necesare transmișiei știrilor. La început Ladoux a mers pe calea oficială, dar undeva pe parcurs rapoartele lui erau înmormintate în arhive. Pentru a le face să ajungă la destinație, a trebuit să-și asume riscul folosirii unor canale particulare. Un american, ce-l fusese călduros recomandat, a plecat în Anglia cu informațiile necesare.

Telegrama firmei Strooker din Londra au încetat brusc la 25 august. Serviciul de contraspionaj a continuat să țină sub supraveghere filiala franceză a „firmei”. Pînă să fie gata, însă, formalitățile pentru emiterea mandatelor de arestare, toți cei trei funcționari ai sucursalei pariziene au reușit să dispară. Ulterior s-a stabilit că fuseseră trei ofițeri germani. Dar de la 14 august 1914, ei nu mai primiseră telegramele originale din Londra, ci „telegrame” plătuite de Biroul II, care anunțau trimiterea unor contingente britanice foarte mici. De aceea, cînd armata I-a germană, sub comanda generalului von Kluck, care înainta spre Paris, s-a

ciocnit și a intrat în luptă cu corpul expediționar englez, surpriza germanilor a fost totală. Apariția neașteptată pe front a unei mici armate engleze a influențat mersul operațiilor militare, deși victoria francezilor pe Marna a devenit posibilă datorită mai ales altui factor: transferarea unor importante efective germane din Vest pe frontul de Răsărit pentru a ține piept ofensivei ruse.

În timpul primului război mondial, au început să fie puse la dispoziția serviciilor de spionaj ale țarilor beligerante resurse uriașe — de la inovații tehnice pînă la cîinii polițiști; pentru activitatea de spionaj au fost mobilizate deopotrivă catedrele de matematici ale universităților și legiuni de porumbei călători.

Războiul a dus de asemenea la o creștere fără precedent a armatelor. Nu zeci sau sute de mii, ci milioane și milioane de soldați luptau acum unii

ral de forțe dintre coalițiile aflate în luptă. Către sfîrșitul războiului, cînd Germania a început să se apropie tot mai mult de înfrîngere, a devenit tot mai evidentă și superioritatea serviciilor de spionaj ale principalelor state ale Antantei.

Sfera de probleme în care serviciile secrete voiau să obțină informații a crescut și ea foarte mult. La problemele pur militare s-a adăugat un mare număr de probleme politice, economice, sociale, psihologice, tehnice etc., a căror rezolvare era importantă pentru purtarea cu succes a războiului. Serviciile secrete se interesau deopotrivă de relațiile dintre diferitele departamente ale statelor inamice, de ritmul de înlocuire a unor părți din parcul de material rulant ieșit din funcțiune, de codurile maritime și de normele de distribuire a alimentelor pe cartele, de planurile de creare a unor noi tipuri de proiectile și de starea de spirit a popu-

lizație a gazelor toxice. Spionul francez Charles Lousitot s-a convins de acest lucru stabilind că fabrica de anilină din Mannheim, care producea gaze, începuse să lucreze din plin. Dar cum se puteau ghici intențiile inamicului? Lousitot a remarcat că cisternele cu gaze erau trimise la uzinele de armament ale firmei Krupp din Essen. Fără a ține seama de riscuri, colaboratorul căpitanului Ladoux a început să frecventeze berăriile unde veneau muncitorii de la aceste uzine și să tragă cu urechea la convorbirile lor. Într-o discuție cu un polițist din paza uzinei, spionul a făcut niște aprecieri pesimiste în legătură cu șansele Germaniei de a câștiga războiul. Drept răspuns, polițistul i-a spus că tocmai se pregătea o nouă armă care avea să schimbe mersul războiului în favoarea Germaniei — un proiectil cu gaze.

Neîncrederea manifestată de Lousitot l-a întărit pe polițist. Și cei doi au încheiat un pariu, pe o sumă importantă. După puțin timp, neamțul și-a introdus prietenul într-un loc ferit din apropierea poligonului unde urma să aibă loc experimentarea noilor proiectile. Din acel adăpost, Lousitot a putut asista la încercările efectuate chiar în prezența Kaiserului. Proiectilele cu gaze au fost lansate asupra unei turme de oi care păștea pe cîmp. Rezultatele au fost concludente. Gazele nu numai că au asfixiat animalele, dar au ars literalmente întreaga vegetație.

Personal, Lousitot se convinsese de ceea ce văzuse cu ochii lui. Dar cum să învingă neîncrederea șefilor de la Paris? Spionul a cerut amicului său, polițistul, să-i lase în amintirea pariuului lor o schijă de obuz. Triumfător, polițistul care-l dovedise că avea dreptate și virise în buzunar un câștig important i-a dăruit generos, imediat ce Kaiserul și însoțitorii lui au părăsit poligonul dorit. Trei zile mai tîrziu, schija era la Paris și, pînă cînd să izbutească germanii să-și formeze un mare stoc de obuze din noul tip, francezii și englezii și-au înzestrat trupele cu măști antigaz și au început și ei să producă proiectile similare.

Dezvoltarea hipertrofică a serviciilor de spionaj, în cel mai propriu înțeles al acestui cuvînt, a dus la o creștere la fel de mare a activității contraspionajului. Întreaga corespondență postală și telegrafică, în deosebi cea care pleca peste hotare, era supusă unei minuțioase cenzuri militare. Astfel, la Londra erau cercetate scrisori în 60 de limbi. Scrisorile și zierele suspecte erau supuse la tratamente chimice pentru a se vedea dacă nu conțin mesaje secrete. Scrisorile care trezeau suspiciuni erau studiate de experți și din alt punct de vedere — spre a se vedea dacă nu cumva un text aparent inofensiv constituia în realitate un cifru conținînd o comunicare de spionaj. Frontierele cu țările neutre erau puse sub un control sever. Zonele din apropierea frontului erau împărțite în mici sectoare, fiecare din ele supravegheat de un grup special de ofițeri din serviciul de contraspionaj. Acolo unde se putea conta pe loialitatea populației civile, din rîndurile ei erau recrutați oameni care trebuiau să atragă atenția asupra tuturor persoanelor suspecte sau pur și simplu necunoscute. În regiunile unde autoritățile militare nu puteau conta pe concursul populației locale — în special în teritoriile ocupate — se introduceau restricții severe în deplasări. Pentru a-și putea părăsi localitatea de domiciliu, chiar pentru un timp foarte scurt, locuitorii din Belgia ocupată trebuiau să obțină autorizații speciale de la poliție. Modelele acestor autorizații erau adesea schimbate, pentru a îngreua contrafacerea lor.

E. Cerniak

(Va urma)

După surpriza primelor atacuri cu gaze în timpul primului război mondial, apariția măștilor de gaze

împotriva altora în armatele Antantei și în cele ale Germaniei și aliaților ei. Dar efectivele angrenate în războiul secret au sporit într-un ritm și mai rapid. Serviciile de spionaj ale principalelor state beligerante au crescut de zeci și, uneori, de sute de ori. Antanta avea peste 500 de birouri de spionaj numai în Olanda. În Belgia acționau peste 2000 de agenți englezi. Nu exista un centru unic, care ar fi putut furniza date despre numărul agenților ce lucrau pentru fiecare din blocurile beligerante. La un moment dat germanii au afirmat că ar exista undeva o hartă pe care erau însemnate locurile unde acționau toți spionii Antantei. Serviciul de spionaj german a încercat chiar, printr-un englez, să obțină această hartă, care la drept vorbind n-a existat însă niciodată. În linii mari, raportul de forțe dintre serviciile de spionaj corespundea cu raportul gene-

lației.

În toate țările beligerante a fost creat un vast și masiv sistem de supraveghere polițienească. Căpitanul Ladoux și colaboratorii săi din cadrul Biroului II aveau enorm de lucru.

Un pariu și o schijă de obuz

În ziua de 22 aprilie 1915, la Ypres, în Flandra, armatele germane au folosit pentru prima oară substanțe toxice. Germanii împrăștiu gazul din baloane atunci cînd un vînt prielnic putea împinge norul otrăvitor spre tranșeele inamice. La început, folosirea gazelor le-a adus mari succese. Dar o dată vîntul s-a schimbat brusc și gazele au otrăvit chiar soldații germani. În fața acestei situații, comandamentul german a început să caute febril alte forme de

*) Din volumul „Cinci secole de război”, al publicistului sovietic E. Cerniak.

CINEMA

Ecran 1968

Anul acesta ecranul sovietic va fi bogat în noi producții. Sunt reprezentate toate genurile, „servite” de specialiști consacrați. Din lungă listă pe care o comunică Comitetul pentru cinematografie de pe lângă Consiliul de Miniștri al U.R.S.S., ne vom opri la câteva exemple.

Un amplu sector a fost rezervat filmelor cu problematică actuală. „Contemporanul tău” (scenariu E. Gabrilovici și I. Raizman, regie I. Raizman), „Impărăția femeilor” (scenariu I. Na-

regizorul V. Azarov, primele filme ale epopeei cinematografice „Scut și spadă”, pe care o realizează Vladimir Basov după romanul lui Vadim Kojevnikov și multe altele.

Strădania cineaștilor sovietici de a asigura o mare varietate de genuri își găsește apoi expresie în crearea de filme muzicale și comedii, dintre care putem numi „Neastîmpărății” (V. Ivanov), „Zigzagul succesului” (E. Braghinski și E. Riazanov), „Întoarcerea răzbnătorilor” (A. Makarov și E. Keosian), „Nucile” (E. Sevela și T. Vulfovici).

Și tot anul acesta vom vedea noi ecranizări ale unor opere literare fundamentale ca „Anna Karenina” (regia Alexandr Zarhi), „Frații Karamazov” (Ivan Piriev), „Torentul de fier” (E. Dzigan), după romanul lui Alexandr

făcut să ridă pînă la lacrimi nu se va mai ridica niciodată de pe rumegușul pe care își executase giumbușlucurile.

Încă nu a fost aleasă actrița pe care o va lubi Raj Kapoor, interpretul clownului, dar cum probele se apropie de sfîrșit, îi vom ști curînd numele. Noul cuplu va continua pe ecran dragostea ruso-indiană începută acum cîțiva ani de Afanasi Nikitin-Oleg Strijenov și Ciampa-Nargis, în coproducția „Călătorie peste trei mări”.

TEATRU

Madonele

Excelenta proză a lui Iuri Naghibin „Impărăția femeilor” a avut un destin artistic norocos. În colaborare cu autorul, regizorul Alexei Saltikov a ecranizat romanul păstrîndu-i titlul original. Filmul, așa cum arătăm în nota „Ecran 1968”, urmează să fie proiectat în cursul acestui an.

Dar nici teatrul n-a vrut să lase să-i scape un material atît de potrivit pentru scenă. Cartea a fost dramatizată și pusă în scenă la Teatrul Comsolului leninist din Moscova, sub titlul „Madonele din Sudja”.

Cu mici excepții, filmele sau piesele care pornesc de la o bună bază literară nu reușesc, de regulă, să se ridice la înălțimea ei. Despre filmul „Impărăția femeilor” încă nu putem spune nimic, intrucît nu-i gata, dar ecurile de pe platou sînt pline de făgăduințe. În schimb piesa a cunoscut înfruntarea cu publicul. Prezentată de curînd în premieră, ea se joacă de atunci cu un succes nedeșteptat.

Trama este simplă și dureroasă. „Impărăția femeilor” este satul Sudja care în timpul războiului a rămas fără bărbați — plecați pe front sau în detașamentele de partizani, trimiși de fasciști la muncă forțată. Rigorile ocupației, războiul, existența zilnică, totul rămîne în seama femeilor.

Naghibin, care a dramatizat romanul în colaborare cu T. Solodar, a ales titlul „Madonele din Sudja” pentru a sublinia sensul de jertfă, de izvor al vieții pe care îl conferă eroinelor sale.

Imbrăcate ca în anii războiului, madonele din Sudja apar la începutul spectacolului în avanscenă, — stingace, stînjinite de mulțimea de oameni care s-a adunat să le vadă —, se înclină după obiceiul rusesc și îi invită pe spectatori să intre în casa lor, să le cunoască viața așa cum au trăit-o, sau mai exact n-au trăit-o, în acei ani de coșmar al ocupației hitleriste. Și spectatori „intră” și urmaresc cu adîncă emoție ce se întîmplă în satul rămas fără bărbați.

La sfîrșit, madonele din Sudja — într-o excelentă interpretare, în care „capii de coloană” sînt actrițele Zoia Kuznețova și Alexandra Sidorkina — ies în avanscenă, ca la început, se înclină și se despart de spectatori, pentru a se întîini, a doua sau a treia seară cu alții.

— Ce-oi fi vrut să spun cu asta ?

BALET

Dumnezeu în pași de dans (pe motive de Jean Effel)

La „Bolșoi” domnește febra marilor pregătiri; se fac ultimele retușuri la baletul „Crearea lumii”, pus în scenă

de doi celebri maeștri: Natalia Kasatkina și Vladimir Vasiliev. Dar să le dăm cuvîntul chiar lor, reproducînd pasajele cele mai semnificative dintr-un dublu interviu acordat ziaristei Anna Ilupina.

Intrebare: Cum v-a venit ideea să creați un balet după desenele lui Jean Effel?

Răspuns: Iubeam de mult desenele lui. Dar Bolșoi-ul a fost solicitat numai de puțină vreme să monteze acest spectacol.

Aflat la Paris, scriitorul Valentin Kataev, un fervent admirator al operei lui Effel, a ținut să-l cunoască personal. Effel era bolnav. Dar cînd a aflat că scriitorul se gîndea la posibilitatea creării unui balet după desenele lui, i-a spus oaspetelui: „La un spectacol al Bolșoi-ului, doresc să particip în orice calitate...” E ceea ce ne-a povestit Kataev cînd ne-am cunoscut, la rîndul nostru, spre a începe să lucrăm împreună la libret.

Intrebare: Și libretul e acum gata?

Răspuns: Evident. Are trei acte, care ar putea fi intitulate: „Crearea lumii”, „Crearea omului”, „Crearea omenirii”.

Intrebare: Dumnezeu e și el printre personaje?

Natalia Kasatkina la lucru

Răspuns: Sigur. De altfel am putut să ne convingem că Effel urmează fidel Biblia, pe care și noi am cercetat-o. Iată cum va arăta, de pildă, sfîrșitul actului întii. După ce a creat haosul, lumina și întunericul, stelele, planetele și multe alte lucruri, Dumnezeu își îngăduie o mică odihnă. Fericit (ca în desenele lui Effel), se așează să cînte la acordeon, cu picioarele atîrnînde peste fosa orchestrei. Și anunță pauza, pentru ca și publicul să se poată odihni după ce a văzut nenumărate dansuri.

Intrebare: Ați folosit cuvîntul „haos”. Cum exprimați „haosul” în balet?

Răspuns: Se înțelege că tot prin dans: în bezna începutului planează spiritul lui Dumnezeu. Evident, convențiile scenei impun anumite amendamente ale Bibliei, ca de pildă utilizarea reflectoarelor. Așa încît „Spiritul care planează” va fi luminat de o rază de lumină puternică.

Intrebare: Cine va interpreta „Spiritul”?

Răspuns: Vladimir Vasiliev, omonimul unuia din noi și unul din cei mai de frunte dansatori al Bolșoi-ului. De altfel și celelalte roluri vor fi interpretate de stele de prima mărime.

Intrebare: Adică?

Răspuns: Adam de Mihail Lavrovski, Eva de Ekaterina Maximova. Diavolul va avea trăsăturile lui Iuri Vladimirov, iar Diavolița acelea ale Ninei Sorokina... Acest ultim personaj (care nu există în Biblie, ci a fost creat de Effel) ne este absolut necesar. Altfel, cum am putea exprima puterea diavolei și lecțiile de dragoste date de Diavol lui Adam și Eva?

Intrebare: Și pe scenă vor fi alungați din rai?

Răspuns: Nici vorbă. Se vor retrage într-un cort (așa se termină actul doi). Apoi, din cort va începe să iasă o umanitate numeroasă, episod care va constitui al treilea și ultimul act.

Intrebare: Baletul dv. are elemente tragice?

Răspuns: Da. Fără asemenea elemente ar fi imposibil de reprezentat viața omenească. Dar „Crearea lumii” e totuși esențialmente un balet comic.

O scenă din viitorul film „Nikolai Bauman”. Deocamdată n-o cunosc decît interpretii, regizorul și operatorul

ghibin, regie A. Saltikov), „Trei plopi pe strada Pliușciha” (scenariu A. Borșciagovski, regie Tatiana Lioznova), „Te-am iubit” (scenariu N. Lvovski, regie I. Frez) și multe altele abordează interesante și acute probleme de morală, de educație a tineretului.

Trecutului revoluționar și figurilor sale luminoase le sînt consacrate un mare număr de filme dintre care cităm: „Sofia Perovskaia”, „Nikolai Bauman”, „Serghei Lazo”, „Furtună la Belaia”, pe care le realizează, în ordine, cuplurile de scenariști și regizori Evgheni Gabrilovici și Leonid Arnstam, Gheorghii Kapralov și Serghei Tumanov, G. Maliarciuk și A. Gordon, L. Jelenko și E. Nemcenko.

Marele Război de apărare a patriei, faptele de vitejie săvîrșite de patrioți pe front și în spatele lui vor fi glorificate în cîteva filme de mare amploare. Trio-ul de scenariști Iuri Bondarev, Oleg Kurganov și Iuri Ozerov, ultimul fiind și semnatarul regiei, turnează la „Mosfilm” dilogia „Arcul de la Kursk” și „Niprul”, unită sub titlul comun „Victoria”. La același studio s-au încheiat filmările la „Primăvara pe Oder”, adaptare a romanului cu același nume de Emmanuil Kazakevici, făcută de Lev Figurovski și Alexei Saakov. La „Lenfilm”, pe un scenariu de V. Kunin, regizorul N. Birman turnează filmul „Cronica bombardierului în picaj”, iar D. Viatici-Berejnih termină „Doctor Vera”.

Un loc important este de asemenea rezervat filmelor inspirate din existența legendară a eroilor „frontului invizibil”. Astfel, vor vedea lumina ecranului cele două serii „Saturn”: „Drumul spre Saturn” și „Sfîrșitul lui Saturn”, operă a scenaristului V. Ardamatski și

Serafimovici, „Vițelul de aur” (M. Șveiter), după Ilf și Petrov.

În sfîrșit, pentru anul în curs se mai anunță și cîteva opere interesante în domeniul documentarului și al filmului de popularizare științifică. Amintim aici primul documentar sovietic de lung metraj, panoramic și în culori „Fii credincioși ai poporului”, „10 ani de eră cosmică”, „Spartachiada în anul jubiliar”.

Dragostea lui Raj Kapoor

De la prima întîlnire cu Raj Kapoor — prin intermediul „Vagabondului”, în 1954 —, spectatori sovietici au făcut pentru el o dragoste fulgerătoare. Intreaga țară — de la Marea Neagră pînă în Arctica, unde aviatorii lansau rolele filmului direct pe ghețurile în derivă, de la Baltica ceoasă pînă în Uzbekistanul torid — cînta melancolic-șăgalnicul cîntec al vagabondului „Avara hun”, în rusește și chiar în hindi. Iar cînd artistul indian a venit în Uniunea Sovietică, publicul i-a făcut o manifestație de simpatie cum puține s-au văzut.

Raj Kapoor a răspuns cu aceleași sentimente. La o întîlnire cu spectatori, le-a declarat:

— Mi se întîmplă ceva ciudat: m-am îndrăgostit de un întreg popor.

Din 1954, pe ecranele sovietice au rulat multe filme de-ale lui Raj Kapoor. Cîteva au fost însoțite de realizatorul lor, care a străbătut U. R. S. S. în lung și în lat, primind și oferind pretutîndent dovezi de simpatie.

De la înființarea Festivalului Internațional al filmului de la Moscova, Raj Kapoor n-a lipsit la nici una din edițiile lui. În 1965 a fost membru în juriul concursului de filme artistice, iar anul trecut a prezentat noua lui realizare — ca actor — „Al treilea jurămînt”.

În mica istorie a acestor statornice relații prietenești se deschide acum un nou capitol: Raj Kapoor face un film în colaborare cu cineaștii sovietici. Filmul, al cărui scenariu a fost scris de cunoscutul scriitor indian Ahmad Abbas, se intitulează „Sînt clown” și este povestea unui om care, trecînd peste necazurile personale și tragedia lui, și-a închinat viața dificilului mistunt de a-î înveseli pe oameni. Filmul va fi o sinteză artistică între comedie, circ, teatru, muzică, dans, balet. Dragostea curată dintre un clown și o tînără ru-soaică, artistă de circ, va fi una dintre liniile dramaturgice principale ale peliculei care are un final neașteptat: clownul moare în mijlocul mării de vesele chipuri omenești. Spectatorii aplaudă frenetic, nebănînd că cel care i-a

arta

a

HIDROTEHNICĂ

Insidiosul atac al bulelor...

„S-a spart ca o bășică de săpun”, se spune adesea despre o acțiune eşuată, o speranță spulberată sau orice se pierde fără a lăsa vreo urmă. În realitate, bula de aer, care a ajuns să simbolizeze inconsistența și lipsa de importanță, dă naștere unor reacții surprinzătoare: ea poate ataca cu înverșunare mase atât de mari ca elicele navelor, pompele și turbinele, reducându-le randamentul sau scoțându-le chiar din uz după câteva săptămâni de funcționare.

Bășicile nefiind în fond decât niște cavități formate într-un lichid, primii cercetători au grupat fenomenele legate de ele sub denumirea de „cavitație”. Cavitația a început prin a da de furcă marinei engleze la sfârșitul secolului trecut, când nave proiectate să atingă viteze record nu au corespuns așteptărilor. Astăzi constructorii nu se mai tem chiar atât de mult de acest dușman. Ei au reușit să-l tempereze și în unele cazuri chiar să-l asocieze pentru curățirea metalelor sau îmbunătățirea vinurilor.

Cum ajunge o modestă bulă de gaz să dea naștere la fenomene dezastuoase? Să vedem mai întâi ce este o bulă. Este o etapă de trecere din starea lichidă în cea gazoasă. Această tre-

mente, declanșând astfel reacții chimice. Cele mai temute sînt însă efectele mecanice datorite bășicilor umplute cu vapori de apă. Acestea sînt atât de violente încît corodează toate aliajele metalice, oricît de rezistente, probabil pe două căi: printr-un „bombardament” continuu și prin unde de șoc născute cu ocazia imploziilor.

Elicele navelor, turbinele și pompele nu se pot sustrage cavitației. Există o lege conform căreia orice mișcare de rotație rapidă în apă creează o depresiune. În jurul piesei apar deci zone cu presiuni joase și zone cu presiuni ridicate, favorizînd pe de o parte umflarea bășicilor și pe de alta implozia lor. La viteze mici nu se întîmplă nimic, dar cînd viteza de rotație depășește un anumit prag, care depinde de forma elicei, presiunea coboară sub tensiunea de vapori și din germenii aflați practic totdeauna în apă se formează bule care atacă izolat ori adunate în ciocchine, în formă de nor sau val, ducînd la rezultate diferite.

În urma experienței cîștigate în practică (din păcate destul de redusă) și a observațiilor făcute în tunele de cavitație transparente, în care piesa poate fi studiată și fotografiată în voie, con-

Elicea navei are de înfruntat acțiunea combinată a miliarde de bule

structorii au aflat cum să se ferească de cavitație, anume evitînd presiunile critice, adică pe cele apropiate de tensiunea de vapori. Aceasta se poate realiza fie modificînd zona de depresiune prin transformarea unora din dimensiunile elicei, fie prin scufundarea elicei mai adînc în apă, deoarece acolo presiunile sînt mai mari. Ambele metode sînt însă foarte limitate: elicea nu poate fi mărită sau afundată prea mult decît în dauna vitezei. În schimb, a doua metodă s-a dovedit eficientă la turbine.

Mai rămîne de amintit că formarea bulelor poate avea și alte cauze: scînteii produse în apă, mici explozii, emisiuni de unde ultrasonore (acestea din urmă stau de altfel la baza aplicațiilor pozitive ale cavitației). Cavitația se manifestă cam oriunde există diferențe de presiune, respectiv supape sau organe care se contractă. Astfel s-a văzut că unii pești omorîți la trecerea prin turbine nu purtau nici o rană. Cine afară de cavitație putea fi criminalul? În biologie, în schimb, poate deveni un aliat al omului: la o intensitate mică ajută la extragerea enzimelor, la una ridicată distruge bacteriile și celulele. În fine, cu multă prudență s-a emis părerea că tulburările arteriale ar putea fi atribuite tot cavitației, din moment ce vasele sanguine se comportă ca o pompă ce creează o depresiune.

ARHEOLOGIE

Cu infraroșii, din Cosmos

Satelit arheologic? Denumirea pare puțin bizară. Dar probabil că așa va fi numit un viitor satelit al Terrei a cărui concepție pornește de la experiențele de depistare a vestigiilor omenirii prin mijlocirea fotografierii aeriene cu filme infraroșii. Această metodă de cercetare, tot mai des folosită, a re-

voluționat activitatea arheologică, dovedind avantajele fotografiilor aeriene. Dar dacă avionul a devenit „complicele” arheologilor, de ce n-ar fi și sateliții? Se știe doar că această realizare recentă a genului uman este folosită nu numai pentru sondarea Cosmosului în vederea cuceririi spațiului extraterestru ci și în scopuri mai pămîntene, pentru stabilirea prognozei vremii sau pentru detectarea resurselor naturale ale Terrei, a zăcămintelor de minereuri, pinzelor de apă freatice etc.

Avantajele oferite de un astfel de procedeu ar fi imense. Fotografiile realizate din avion, de pildă, nu dau întotdeauna cele mai bune rezultate din cauza jocului de lumini și umbre, pe cînd aparatura fotografică instalată pe un satelit poate fixa întreaga panoramă fără nici un inconvenient. În același timp, avionul este un observator oarecum accidental, neputînd fotografia continuu un loc pentru a înregistra, să zicem, schimbările din culoarea vegetației care denotă vestigiile arheologice, în timp ce un satelit ar exercita o supraveghere permanentă, realizînd clișee continui. De altfel, aparatura aflată la bord ar putea cuprinde și o suprafață de 500 de ori mai mare ca cea a unui avion.

Arheologii sînt de părere că sateliții ar fi deosebit de eficienți și în descoperirea epavelor submarine, în prospectarea lacurilor, în localizarea tezaurilor ascunse și de mult uitate. Dar cînd un astfel de satelit va deveni realitate, cercetătorii se vor vedea puși în fața unei alte probleme, anume descifrarea marelui număr de informații furnizate. Va fi deci nevoie să se recurgă la o mașină de calculat electronică. În felul acesta, tehnica spațială și informatica vor deveni auxiliare prețioase ale științei trecutului.

ASTROFIZICĂ

Un monstru clipește enigmatic

Nedumeririle savanților au început acum cinci ani, cînd radioastronomul australian C. Husard a determinat pe bolta cerească poziția unei puternice surse de radiații. S-a stabilit că sursa de radiație era o stea minusculă, aflată la o distanță de 1,5 miliarde de ani-lumină de Pămînt. Apoi au început controversele: o stea atât de îndepărtată nu poate fi văzută de pămînteni, deci steaua nu e stea, ci o întregă galaxie, și încă una foarte mare căci, așa cum s-a calculat, radiază de 100 de ori mai multă lumină decît toate cele 100 de miliarde de stele ale Căii lactelii din galaxia noastră. Deci, o galaxie de 100 de ori mai mare decît a noastră. Dar în 1963 astronomii I. E-fremov și A. Șarov (U.R.S.S.) și H. Smitt (S.U.A.) au stabilit că luminozitatea acestei galaxii se schimbă în fiecare săptămîină.

Este însă oare posibil ca o imensă aglomerare de stele, cu dimensiuni de sute de mii de ani-lumină, să-și schimbe strălucirea din șapte în șapte zile? Lucrul ar fi cu neputință chiar dacă ne-am închipui un fantastic dirijor care ar comanda miliardelor de stele. Căci în răstimp de o săptămîină semnalele lui ar izbuti să ajungă doar la vreo 10—12 stele mai apropiate.

Așadar, au conchis specialiștii, este totuși vorba de o stea, dar o stea cu totul neobișnuită, un supragigant cu un diametru de aproape 200 de miliarde de kilometri. Celebrul gigant stelar Betelgeuse, cu un volum de 50 000 000 de ori mai mare decît cel al Soarelui, are un diametru de 400 de ori mai mic! De ce l-a interesat însă pe savanții acest „monstru” care clipește enigmatic de undeva din străfundul Universului? În primul rînd pentru că de existența lui sînt legate fenomene energetice încă nelămurite pe deplin.

Se știe, de pildă, că forța energetică a Soarelui e declanșată de reacțiile termionucleare. Dar calculele făcute au arătat că acest fel de reacții nu poate explica radiația titanică a „suprastelei” gigantice. Ce alte surse de energie, mai puternice, ar putea atunci exista?

Să ne închipuim un nor de gaze și pulberi cosmice, care se contractă prin forța de atracție a particulelor din care se compune. Acest proces poate continua pînă cînd presiunea interioară echilibrează forțele de atracție gravitațională. Așa se explică starea de echilibru a planetelor și stelelor „obișnuite”. Forța atracției gravitaționale e cu atât mai puternică cu cît e mai mare masa materiei care interacționează cu ea. În cazul suprastelelor masa fiind enormă (de sute de milioane de ori mai mare

Știința

decît aceea a Soarelui), forțele gravitaționale sînt și ele extrem de mari, depășind orice alte forțe cunoscute pînă în momentul de față. Sub acțiunea lor substanța se condensează degajînd cantități fantastice de energie, care ar putea explica puternica radiație luminoasă a suprastelelor. Și aici intervine însă un fenomen interesant: la un moment dat energia luminoasă a suprastelelor nu poate trece dincolo de hotarele lor, căci cîmpul gravitațional, ajuns la valori fantastice, împiedică răspîndirea ei. Pe măsura intensificării cîmpului gravitațional se produce un fenomen care, din punctul nostru, terestru, de vedere, pare ciudat: în interiorul suprastelei timpul se oprește în loc, materia pare că se află într-un profund somn letargic. Să ne închipuim că un ceas imaginar din interiorul suprastelei ar indica scurgerea unei jumătăți de oră; în acest răstimp pentru noi, pămîntenii, s-ar scurge mii de ani.

Acest fenomen legat de intensitatea forțelor de atracție a fost numit în știință *colaps gravitațional*. Este însă el specific numai maselor foarte mari, ca acelea ale suprastelelor? Cercetări recente au demonstrat că fenomenul se produce și la scara infinitului mic, cu condiția ca materia să se afle în stare ultradensă. Această condiție ar putea-o îndeplini particule cu o masă de 10^{-5} grame și o rază de 10^{-30} centimetri (adică mult mai mică decît, de pildă, a electronului). Există asemenea particule? Prof. K. Staniukovici și acad. K. Markov au pledat, cei dintîi pentru posibilitatea existenței lor și le-au numit, în cinstea fizicianului Max Planck, *planckeon*. Ele ar fi însă atât de rare încît într-un spațiu din Univers egal cu un miliard de kilometri cubi ar exista un singur planckeon. Dar aceste minuscule „cioburi” de materie ultradensă ar ascunde cantități colosale de energie, de ordinul a 10^{14} (10 milioane de miliarde) ergi, mai mare decît cea degajată de fisiunea nucleară. Trezit din somnul lui letargic, adică din starea de colaps gravitațional, un planckeon ar putea furniza o energie suficientă pentru a alimenta o locomotivă-Diesel vreme de mii de ani...

Știința se află, așadar, în pragul descoperirii unor noi și fantastice surse de energie. Căci de pe acum e cert că energia nucleelor atomice, pe care omenii au învățat s-o cunoască, nu e nici pe departe cea mai concentrată din cîte există în natură.

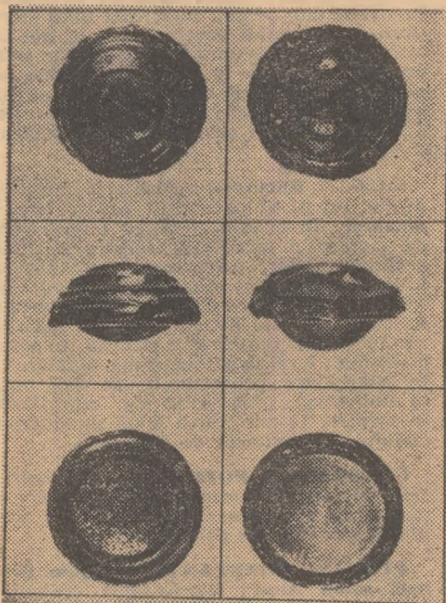

— Cît costă un timbru?
— Patru copeici în sistemul nostru solar și dublu pentru strădăitate.

GEOLOGIE

Disputa tectitelor
continuă

Disputa tectitelor continuă... De origine lunară, sau terestră? După prof. Vinogradov, ultimul dintre protagoniștii acestei dispute, care-și sprijină afirmațiile pe datele obținute de „Luna X”, tectitele n-ar avea nimic comun cu Luna! De fapt, în cercetările sale, prof. Vinogradov nu urmărește atât elucidarea misterului tectitelor, despre care am mai scris în paginile noastre, cât analizarea rezultatului măsurării radiațiilor gama obținute de „Luna X” în periplul ei în jurul satelitelui natural al Terrei. Or, aceste radiații sînt de două feluri și se deosebesc prin lungimea lor de undă: pe de o parte există

O „colecție” de tectite

radiații emise de elementele radioactive naturale ca uraniu, toriu și potasiu, iar pe de altă parte radiații gama denumite și induse, provenind din expunerea suprafeței lunare la razele cosmice.

Utilizînd constatările aparatelor montate la bordul sondelor lunare, operînd la 350—1.000 km față de solul lunar și capabile să determine lungimi de undă cuprinse între 0,004—0,08 angströmi, savantul sovietic a ajuns la o serie de concluzii printre care acelea că ansamblul radiațiilor gama emise de Lună este de 1,5—2 ori superior celui al Pământului și că contribuția radioactivității induse atinge un procent de 90 la sută, în timp ce acela al radioactivității naturale este de numai 10 la sută. Or, pe Pământ, elementele radioactive sînt concentrate mai ales în rocile „acide”, cum este granitul, mai puțin în cele „bazice”, ca bazaltul și în proporții și mai mici în cele „ultrabazice”. În concluzie, prof. Vinogradov crede că Luna e alcătuită în mare parte din roci bazice și că, în consecință, tectitele — roci acide conținînd uraniu, toriu și potasiu — nu pot avea o origine lunară. Un calcul făcut recent de doi cerce-

tători sugerează concluzii de altă natură. Appreciînd la aproximativ 1.000 de tone greutatea tectitelor răsbindite în Australia, calculul sugerează că o masă sferică cu un diametru de o treime de kilometru și cîntărind 150 milioane de tone s-ar fi ciocnit cu Pământul acum 700.000 de ani. Efectele mecanice sau electromagnetice ar fi determinat nu numai împrăștierea tectitelor în jurul punctului de șoc, ci și inversarea poliilor magnetici terestri! Iată, deci, un argument în plus în sprijinul teoriei inversării poliilor. Rămîne, însă, să se stabilească ce misterios corp celest, de 150 de milioane de tone, s-a lovit de Pământ.

FIZIOLOGIE

Timpul: paradoxurile
și secretele sale

Problema evaluării exacte a timpului de către om reține în tot mai mare măsură atenția psihologilor și a specialiștilor din multe alte discipline.

Studiul percepției intervalelor de timp în diverse condiții (limitarea activității musculare, izolare prelungită, ambianță monotonă) arată că simțul de orientare al omului se modifică în raport cu factorii concreți ai mediului; apare fie o supraestimare, fie o subestimare a intervalelor de timp.

Orice proces patologic din creier modifică perceperea timpului de către om. În acest caz se poate vorbi de tulburări ale mecanismului ceasului „biologic”. Se știe că încă în secolul trecut, fiziologul Ivan Secenov a definit acest mecanism ca proprietatea sistemului nervos central de a calcula timpul.

După părerea savantului Leonid Voronin, îndeplinind funcția de mecanism de „ceas”, creierul acționează ca un unic sistem cortical-subcortical. Alternarea fenomenelor de excitație și inhibiție și intervalele existente între ele pot servi în acest sistem de „ceas fiziologic”.

În aceste împrejurări, e firesc ca într-un zbor cosmic de lungă durată, cînd survine o bruscă diminuare a numărului de excitații exteriori, noțiunea de timp să se schimbe și ca evaluarea subiectivă a timpului să nu mai coincidă cu calculul lui obiectiv. Așa s-a născut interesul cercetătorilor pentru această problemă, considerată din punctul de vedere al teoriei relativității. Căci dacă ne imaginăm, de pildă, că două nave cosmice se îndreaptă una spre alta, observatorii (cosmonauții) dintr-o navă, aflați în stare de mișcare relativă, pot descoperi, o dată cu alte schimbări, o modificare în mersul ceasului de pe cealaltă navă, întrucît spațiul și timpul nu sînt valori absolute, ci depind una de cealaltă.

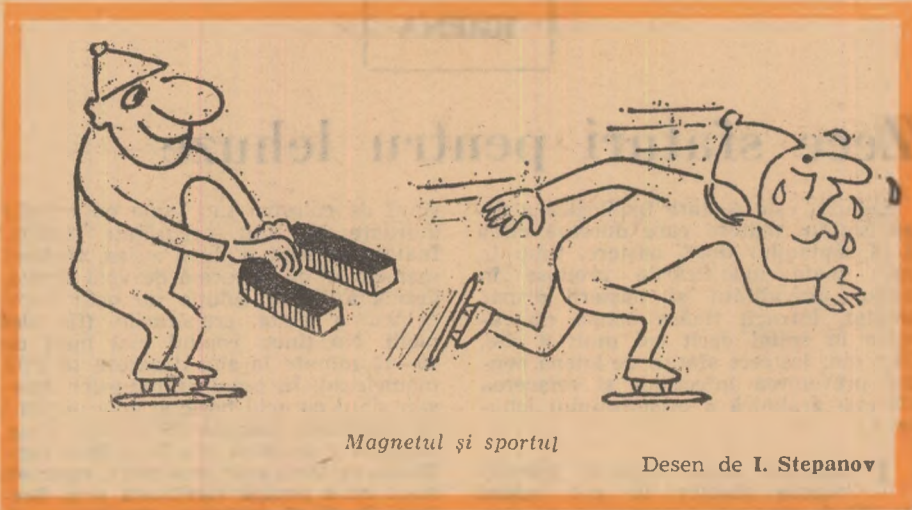
În ultimii ani s-au publicat multe lucrări referitoare la „paradoxul” timpului în materie biologică. Se crede astfel că la viteze mari procesele biologice se vor desfășura — în Cosmos — mai lent decît pe Pământ. Lucrările teoretice de acest fel ridică noi probleme a căror soluționare are o excepțională însemnătate pentru realizarea cu succes a unor zboruri de lungă durată pe nave locuite.

Experiențele de simulare a condițiilor de ședere într-o navă cosmică și, în special, a condițiilor de izolare și de restricție a mișcărilor dovedesc influența așa-numitelor „factori de situație” asupra dinamicii reproducerii intervalelor de timp date.

Dar și rezultatele calculelor subiective asupra duratei izolării, în absența controlării timpului după ceas, sînt cît se poate de interesante. Speologii francezi, de pildă, au obținut date care mărturisesc pierderea noțiunii de timp în cazul unei ședere singuratic sub pământ. Astfel Michel Siffre, înainte de a-și termina experiența de 63 de zile, a anunțat prin telefon — la 14 septembrie 1962 — că după calculele lui trebuia să se afle în ziua de 20 august. Un alt speolog, Antoine Sehhî, a fost foarte uimit cînd — la 2 aprilie 1965 — a aflat, în a 122-a zi a șederii lui într-o peșteră, că experiența lui se apropia de sfîrșit. După calculele lui se afla abia la 6 februarie.

Pentru realizarea zborului cosmic de lungă durată este astfel absolut necesar să se definească posibilitățile pe care le are omul de a percepe timpul în condiții de schimbare a ritmului zilnic de muncă, sub acțiunea simultană a unei serii de alți factori.

În vederea atingerii acestui obiectiv, în Uniunea Sovietică s-au făcut două experiențe, de cite 15 zile, în încăperi izolate. Trei subiecți (aceiași în ambele experiențe) au fost plasați în condițiile unei periodicități modificate ale zilei,

Magnetul și sportul

Desen de I. Stepanov

perioadele de muncă, de somn și de repaos activ fiind repartizate în moduri diferite.

Timpul total prevăzut pentru somn, repaos activ și muncă a fost același în ambele cazuri. Dar periodicitatea repartizării intervalelor de timp s-a deosebit. În prima experiență s-a luat drept bază un ciclu zilnic de 24 de ore (8 ore de somn), în cea de a doua s-a adoptat un ciclu „zilnic” artificial de 18 ore (6 ore pentru somn, 6 pentru muncă, 6 pentru repaos). În consecință, în a doua experiență, alternarea principalelor perioade de activitate vitală era mai frecventă. Acest lucru a dus la constatarea unor modificări substanțiale în comportamentul subiecților. Dacă în prima experiență ei au cheltuit pentru a se hrăni (micul dejun, dejun, cină) de fiecare dată cîte 20—25 de minute, în cea de a doua n-au mai avut nevoie decît de 10—16 minute. În același timp s-a putut nota o grăbire a ritmului de executare a activităților fizice. Ritmul accelerat al alternării somnului și activității a alterat noțiunile subiecților despre repartizarea și curgerea timpului. Subiectul S. a declarat, de pildă, în a șasea zi a celei

metic închisă respirînd numai oxigenul furnizat de alga chlorella.

Aparatul pentru cultivarea chlorellei aduce cu o lanternă mare ai cărei pereți interiori sînt căptușiți cu oglinzi ce concentrează și reflectă lumina emisă de o puternică lampă cu xenon. Algele sînt așezate între niște plăci de sticlă cu un spațiu de cinci milimetri între ele și avînd o suprafață totală de o sută șaisprezece centimetri pătrați.

Lanternă e legată de cabină printr-un dublu circuit; unul din fire aduce gazul carbonic la alge, iar celălalt eliberează oxigenul spre cabină.

După cum arată „Izvestia”, cinci sute de grame de alge astfel tratate sînt suficiente pentru a asigura viața unui om timp de o lună.

Experiența a avut loc într-un institut științific din Siberia, în cadrul cercetărilor desfășurate în U.R.S.S. asupra posibilităților de a organiza viața oamenilor ce vor fi chemați să întreprindă lungi călătorii în spațiul cosmic.

INVENȚII

Mașina
care hipnotizează

Hipnoza tinde să se transforme într-un ajutor de nădejde al psihiatrilor și chirurgilor. În fața acestui adevăr, mulți se întrebă, însă de ce recurg specialiștii numai sporadic la acest ajutor? Pentru că, între altele, o sedință de hipnoză este o artă complicată care cere nu numai pricepere, ci și o mare cheltuială de energie nervoasă din partea celui care o conduce.

Cum ar putea fi ușurată munca hipnotizatorilor?

După cum se știe, în somnul hipnotic, ca și în cel natural, se disting cîteva stadii, de la superficial la profund, care se deosebesc prin caracterul biocurenților cerebrali. Recepționarea biocurenților și amplificarea lor pînă la valorile necesare poate fi făcută de electroencefalograf. Cercetătorii unui institut din Moscova au construit un aparat care, conectat la un electroencefalograf, declanșează în mod automat și la momentul oportun stimulatorul ce menține somnul hipnotic la nivelul dorit atît timp cît e necesar. Acești stimulatori pot să provoace un somn profund sau, dimpotrivă, să dezinhibe scoarța cerebrală și să determine deci o stare de hipnoză superficială. Ei pot să acționeze asupra omului prin sunete, lumină, curent electric, cîmp magnetic, sugestie verbală înscrisă pe bandă de magnetofon.

Un alt avantaj al „hipnotizatorului automat” este capacitatea lui de a realiza, spre deosebire de hipnoza obișnuită, un somn controlat; aparatul poate să aprecieze obiectiv stadiile stării hipnotice, să le schimbe după necesități sau să le mențină la un nivel egal.

Constructorii aparatului intenționează să-l perfecționeze în așa fel încît să hipnotizeze simultan mai mulți pacienți. Un electroencefalograf cu șaptesprezece canale, de exemplu, ar putea adormi simultan șaptesprezece oameni. Se prevede ca noile aparate să fie introduse în policlinici, spitale și institute de cercetări.

(După A.P.N.)

BIOLOGIE

500 grame de alge
= o lună de viață!

O tinără biologă sovietică a petrecut recent o lună de zile într-o cabină er-

Zece sfaturi pentru lehuze

Lehuzia este o stare fiziologică a organismului matern care durează circa 7-8 săptămâni după naștere, timp în care toate modificările produse în cursul gravității și nașterii dispar treptat. Întrucât tinăra mamă nu rămâne în spital decât cel mult 8 zile, dăm mai jos zece sfaturi de igienă pentru prevenirea infecțiilor și refacerea cât mai grabnică a organismului lehuzei:

1 Imediat după naștere, păstrați repaus absolut la pat numai 24-48 de ore; în acest repaus se va prelungi la 4-5 zile în cazul unei rupturi mari de perineu.

Coborîrea timpurie din pat și mișcările activează circulația sîngelui, prevenind astfel apariția flebitelor varicoase și favorizînd restabilirea organismului. Ridicarea din pat o veți face însă cu încetul și în mod progresiv: la început cîțiva pași prin cameră, apoi vă veți spăla și pieptăna singură, luînd ținutul la masă, șezînd pe scaun.

2 Pentru întărirea mușchilor abdominali și perineali și pentru activarea circulației sîngelui, veți face zilnic timp de 10-15 minute exerciții de gimnastică adecvată, care este mult mai eficace decît bandajul sau centura recomandate de unele moașe.

Exercițiile de gimnastică constă în: a) Ridicarea din poziție culcată în șezut, fără ajutorul mîinilor, cu aplecarea capului și trunchiului pînă la genunchi, apoi lăsarea din nou pe spate pînă la poziția culcat. Se vor repeta 5-10-20 de mișcări, dimineața și seara, pe măsura antrenării; b) În poziția culcat pe spate, în pat, ridicare alternativă a fiecărui picior pînă la vertical, apoi îndoirea genunchiului — 10 mișcări care urmează după primul exercițiu. c) Strîngerea și destinderea mușchilor perineali, simultan cu contractarea mușchilor coapselor

3 Măsurați-vă temperatura de două ori pe zi, urmăriți evacuarea lohiilor (cantitatea, consistența, culoarea lor), urmăriți de asemenea revenirea uterului la volumul normal și apariția secreției de lapte. În cazul cînd observați ceva anormal, anunțați imediat medicul.

4 Urmăriți evacuarea regulată a intestinelor, iar în caz de constipație luați un laxativ.

5 În tot timpul evacuării lohiilor purtați un pansament steril, ce va fi schimbat oricînd se îmbibă, precum și după fiecare urinat. De asemenea, în toată această perioadă, evitați spălăturile intravaginale.

6 Purtați grija curățeniei corporale, deîndată ce vă veți putea scula din pat. Baia generală fiind contraindicată pentru a nu obosească organismul și a favoriza infectarea căilor genitale, se recomandă în schimb dușurile caldute pe corpul bine săpunat pentru a înlătura respirația.

7 Atenție la curățenia mîinilor, cu unghiile tăiate scurt, bine curățate cu peria, pentru a nu infecta sînul care alăptează sau chiar sugarul!

8 După ce părăsiți maternitatea, respectați cu strictețe toaleta intimă, utilizînd în acest scop apă fiartă înainte și puțin răcită în care s-a pus o mică cantitate de soluție antiseptică (apă oxigenată sau hipermanganat de potasiu). Spălarea se va face de la organul genital spre anus pentru a se evita o infecție microbială. După spălarea aplicați un pansament steril, fixat printr-un bandaj în formă de T.

9 Alăptarea care, în cantitate redusă, începe după 48 de ore de la naștere, instalîndu-se efectiv a 4-a — a 5-a zi după naștere, necesită o îngrijire deosebită a sînilor. Nu stoarceți

sînul de colostru sau lapte cu mîinile murdare și sîni necurățați înainte. Înainte de supt și după aceea, curățați mamelonul cu o bucată de vată sterilă, îmbibată într-o soluție de acid boric pentru a evita crăpăturile (fisurile) pielii. Nu țineți copilul mai mult de 10-15 minute la sîn, deoarece se irită mamelonul. În cazul crăpăturilor, ștergeți sînul cu acid boric și apoi ungeți-l cu următoare pomadă: Sintofolin 1 mg, vaselină și lanolină, cîte 10 g. Dacă cantitatea de lapte este prea mare, stoarceți sînul cu o pompă sterilizată prin fierbere. În toată perioada alăptării susțineți sîni cu suporturi de pinză care pot fi ușor spălate și fierse.

In primele zile de viață

10 Evitați excesele alimentare sub motivul că sînteți „slăbită”, deoarece riscați o indigestie care va influența și digestia copilului dv.

Mesele trebuie să conțină alimente ușoare, proaspete, bogate în vitamine, ușor digerabile și gustos preparate. Evitați cantități mari de lichide, băuturile alcoolice, condimentele, sosurile grele, alimentele ce produc gaze (fasole uscată, linte) și cele care dau un miros neplăcut laptelui (ceapă, usturoi). Alimente recomandabile: carne friptă la grătar în sînge, ficat, creier, ouă fierte.

Nu luați, în fine, nici un fel de medicament fără prescripția medicului, mai cu seamă antinevralgice, antipirină și pyran care pot scădea cantitatea de lapte, producînd tulburări și copilului.

Medicus

URGENTE

Intoxicația cu hidrocarburi

(Vapori de petrol, benzină etc.)

Hidrocarburi (vapori de petrol, benzină, benzol etc.) sînt foarte dăunătoare organismului. Vaporii hidrocarburilor pătrund, prin respirație, în plămîni iar de acolo, prin sînge, se răspîndesc în întreg organismul. Chiar dacă se degajă în cantități neînsemnate, dar sînt aspirați o perioadă lungă de timp, ei au o influență nefavorabilă asupra sănătății, determinînd intoxicații cronice.

Intoxicațiile acute se pot produce în mediul industrial sau casnic unde se manipulează benzină. Dacă în aer se găsesc cantități mari de vapori de benzină (0,6—0,8—1,0 mg la 1 litru de aer), ele pot duce la otrăvirea organismului și la diferite îmbolnăviri.

Semnele intoxicațiilor acute cu hidrocarburi se manifestă mai ales la nivelul sistemului nervos. În aceste cazuri se observă: neliniște, excitație psihică, plîns sau ris fără motiv, dureri de cap. Dacă acțiunea hidrocarburilor continuă, această stare se poate preschimba într-o deprimare nervoasă, sfîrșind prin pierderea cunoștinței.

În otrăvirile cu concentrări mici de

toxic se observă cefalee, amețeli, grețuri, vărsături, tremurătura mîinilor etc.

În intoxicațiile cronice cu hidrocarburi sînt atinse organele care alimentează sîngele (ficatul, splina, măduva oaselor) și vasele sanguine. În intoxicațiile vechi, bolnavilor li se îngroasă pereții vaselor, care se rup ușor, se produc hemoragiile: nazale, cerebrale, la femei — hemoragiile uterine etc.

Primul ajutor în otrăvirea acută cu petrol, benzină sau benzol este scoaterea imediată a celui intoxicat în aer liber și chemarea medicului. Bolnavul trebuie să stea absolut liniștit, să i se scoată hainele care-l strîng, să i se desfacă gulerul, centura etc., pentru a-i degaja respirația.

În caz de leșin i se apropie de nas o bucată de vată înmuiată în amoniac. Se pune un termofor la picioare. Dacă nu respiră, trebuie să se recurgă imediat la respirația artificială, care se va continua pînă la revenirea bolnavului. În cazurile mai ușoare, bolnavul va fi pus în repaus, dîndu-i-se medicamente calmante (bromură, valeriană), tonice cardiace (pentazol, cordiamin), vitamine etc.

Dr. M. I. Speranski

LEXICON MEDICAL

Hidrocefalia

Hidrocefalia este starea patologică în care lichidul cefalo-rahidian (L.C.R.) se acumulează sub presiune excesivă în spațiile care îl conțin în mod normal și care suferă astfel o distensie.

Ea se produce fie din cauza unei secreții exagerate, fie printr-o resorbție insuficientă, fie printr-un obstacol care împiedică trecerea lichidului spre locul de resorbție.

Ca aspect, copilul cu hidrocefalie se prezintă cu un craniu mare, cu o disproporție între dimensiunile mari ale craniului și cele ale feței (care este de mărime normală), subțierea pielii capului, imposibilitatea de a face mișcări de lateralitate din cauza greutății capului, tulburări oculare, întîrzierea dezvoltării psihomotorii etc.

Tratată la timp, hidrocefalia este vindecabilă. Toate statisticile din lume arată că orice procedeu chirurgical întreprins este mai bun decît abținerea de la intervenție. O statistică recentă arată că 60 la sută din copiii cu hidrocefalie netratată decedează în aproximativ 18 luni.

Indicațiile pentru corectarea chirurgicală a hidrocefaliei trebuie însă făcute corect și cît mai precoce. Este foarte important ca perioada scursă de la recunoaștere și pînă la operație să fie cît mai scurtă posibil.

În general, este bine ca operația să se facă la copiii care nu au implinit încă 2 ani, deoarece după această vîrstă, deși intervenția poate fi eficace, copilul va rămîne deficitar, creierul lui fiind insuficient dezvoltat.

Există și hidrocefalii care pot beneficia de tratament medical. Se fac puncții evacuatoare cu efect tranzitoriu și se administrează substanțe hipertensive ca soluție glucozată (20—30 la sută), soluție de sulfat de magneziu (20—30 la sută).

Indicația conduitei terapeutice este de competența medicului specialist pediatru.

Dr. P. Lavreniov

— E ultima zi că fumez, de mîine mă las!

Poșta medicului

ION CABA — Mediaș: Indurația plastică a corpiilor cavernoși sau boala lui Peyronie are o etiologie încă insuficient cunoscută. Ca tratament general se recomandă vitamina E, fiole de 2 ml, 4-5 serii de cîte 20 de fiole și extract de placenta, fiole de 3 ml, 4-5 serii de cîte 20 de fiole. Tratamentul local constă în radioterapie cu ultrasunete, 2-3 serii de cîte 20 de ședințe; infiltrații locale cu hidro-cortizon (20-50 mg pe ședință). În unele cazuri este utilă intervenția chirurgicală. 2) În dozele de mai sus vitamina E nu este contraindicată în boala hipertonică.

A. B. — Arad: 1) Nu ne-ați precizat dacă sînteți seropozitiv sau seronegativ. Presupunînd totuși că este vorba de un lues terțiar seropozitiv, tratamentul constă dintr-o cură penicilino-bismutică, sub îndrumarea medicului specialist dermatovenerolog. Terapie indicate i se va asocia, în caz de gome sifilitice, iodura de potasiu. După suspendarea tratamentului, bolnavul va fi supravegheat mai departe, clinic și serologic, cel puțin 3 ani. 2) Fiul dv. trebuie consultat de un dermatolog, deoarece prezintă semne de lues congenital.

B. B. — 1) Să începem cu... sfîrșitul, deci cu întrebarea nr. 4. Nevroza astenică este o boală pe deplin curabilă, dar „secretul” vindicării stă mai puțin în „armamentul” medicamentos, cît în puterea de care trebuie să dați dovadă pentru a reinstala — cum spun englezii — selfcontrolul activității neuropsihice. În acest sens, Buerlicithina (sau Rheineleithina) este un excelent tonic al celulei nervoase. 2) Tratamentul administrat este complet și nu vețem rațiunea călătoriei în străinătate pentru îngrijirea unei afecțiuni în domeniul căreia avem la noi în țară specialiști renumiți. 3) Căsătoria este un „leac” major și adeseori salutar al nevrozelor pe fond sexual. 4) Sarcina nu numai că nu constituie o contraindicație, dar de multe ori este chiar un... medicament.

C.C.C. — București: „Tabloul” înfățișat de dv. nu ni se pare tipic pentru oligomenoree. Presupunînd totuși o întîrziere de maturare foliculară, urmare posibilă a chiuretajelor, propunem, sub rezerva avizului medicului ginecolog care vă tratează, una din următoarele două scheme de tratament: a) Foliculină cîte 1 mg zilnic în prima jumătate a ciclului, în total 8-10 mg; în ziua a 11-a, 5 mg foliculină; în continuare progesteron, de 5x5 mg; b) Foliculină, pînă la 12 mg, repartizate în primele 18 zile; în a doua jumătate a ciclului, progesteron de 5x5 mg.

CONSTANTIN POPESCU — București: Dacă insuficiența coronariană este într-un stadiu avansat, comisia de expertiză medicală poate decide pensionarea dv.

PUSCAȘU CONSTANTIN — Com. Felnaș, raion Arad: Viscozitatea crescută, ca și mirosul urît al spermei, ar indica un proces inflamator al testiculelor sau prostatei. De aceea este absolut necesar să consultați un urolog pentru confirmarea diagnosticului nostru prezumtiv.

G. STOIAN — București: Într-adevăr, ateroscleroza coronariană poate fi una din cauzele tahicardiei paroxistice ventriculare, dar se poate ivi și la persoane cu inima sănătoasă, cel puțin în aparență. Bromovalul sau Extraveralul, ca sedative, chinidina sau procainamida (Pronestyl) fac parte din arsenalul de medicamente al tahicardiei.

BURCUȘ GHERASIM — Calan: Afecțiunea dv. oculară vă poate îndreptăți la pensionare, dar asupra condițiilor de pensionare trebuie să vă adresați organelor de resort din Ministerul Muncii.

DORU CORNELIA — Curtici, raionul Arad: Colorația diferită a irisului la oameni depinde de cantitatea de pigment conținut în țesutul irisului. Cu cît celulele irisului conțin mai puțin pigment, cu atît culoarea va bate spre albastru deschis, albastru-cenușiu, cenușiu-verzui. Cu cît țesutul irisului conține mai mult pigment, culoarea se va apropia de căprui închis.

BECHE — București: Cu un veac și mai bine în urmă, „tulburările” descrise de dv. erau tipizate magistral de către scriitorul rus Goncharov în celebrul său erou Oblomov. Ca și în cazul „bovarismului”

(Continuare în pag. 11-a)

MALI

Ce povestesc grioții

Ne îndreptăm spre Bamako. Eu și prietenul meu malian Mamadu. Căutăm răcoarea dimineții și hoabe de rouă pe iarbă și copaci. Mai exact, eu caut pentru că Mamadu s-a obișnuit de mult cu plus patruzeci de grade din primele ore ale zilei, când soarele și începe să încingă pînă la incandescență cerul adînc și frunzele mangotierilor.

Deși pe stradă arșița e insuportabilă, găsim totuși un colțisor răcoros. Este parcul Patrice Lumumba, ferit de soarele necruțător de niște arbori înalți și rămuroși, cu frunze mari și late.

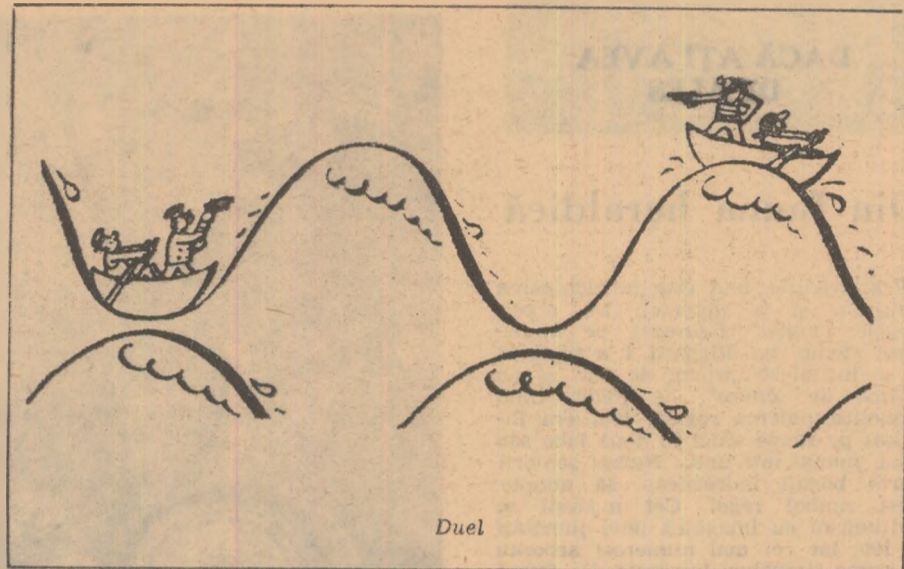
Pe trotuarul fierbinte lunecă repede șopirle portocalii, roșii, verzi și galbene. Nu se tem de zăpușeală; cum aud însă pași se mistuie în iarbă.

Mamadu mă zorește. E liber și vrea să-mi arate **Grand Marché**, marea piață din Bamako.

Simt o dorință irezistibilă să nu plec, să rămîn acolo, în parcul răcoros. Copii cu pielea tuciuire se joacă de-a vînătoarea de struți. Mă ațin la umbra unui copac înflorit și urmăresc cum lunecă

tr-un ungher retras al bazarului. La chemarea tobelor, se apropie în grabă băiețandrii care poartă tarabe legate de git cu frînghii împletite din iarbă. În alte zile, mă îmbiau să cumpăr pastă de dinți, lanterne sau piatră de brichetă. Acum însă nu-mi dau nici o atenție. Ca și croitorii din piață, de altminteri, care vin grăbiți în urma copiilor, lăsîndu-și baltă treburile. Pînă și gălăgioasele zarzavagioaice și-au lăsat jos coșurile încărcate cu ananas, mangrove, nuci de cocos și pepeni uriași, ca să-i asculte pe grioți. După cum s-au ridicat de pe covorașele lor de paie și bătrînii care vin zilnic acolo ca să vîndă coșuri împletite din iarbă și mături din paie de mei, cu cozi lungi de bambus. Toată suflarea din piață răspunde le chemarea grioților.

În mijlocul mulțimii se află doi bărbați în vîrstă, cu hainele prăfuite. Unul dintre ei, cu ochii închiși și adîncit în gînduri de parcă ar vrea să-și amintească lucruri petrecute de demult, mîngîie strunele korei, un instrument specific malian, asemănător cu mandolina.

Duel

pra mulțunii, parcă în semn de rămas bun:

— V-am istorisit lucrurile așa cum le-am aflat de la străbunii noștri, într-un limbaj curat și cinstit. Amintiți-vă, iubiți-vă și cinstiți-vă strămoși, pămîntul nostru străvechi și darnic!

Într-o cutie de carton așezată de grioți în centrul pieții, încep să curgă darurile: bani, ananas, banane, mangrove și chiar cartofi. Nici urmă din liniștea plină de respect de pînă atunci. Piața africană s-a trezit din nou la viață. Larma crește, mulțimea se foiește de colo-colo.

Iar grioții, după ce iau cutia cu daruri, pornesc pe o străduță îngustă, însoțiți de copii și tineri. Adăpostit la umbra unei clădiri, îi privesc pe cîntăreți pînă cînd dispar din cîmpul meu vizual.

„Sîntem memoria oamenilor — spun mindri despre ei înșiși grioții. Prin cuvinte și cîntece slăvim fapte și acte de eroism săvîrșite de demult”.

Ei colindă sat după sat, oraș după oraș, interpretîndu-și cîntecele-legende.

Mi se mai ivește de cîteva ori prilejul să ascult cîntece ale grioților. Dar acum ele slăvesc dragostea curată și frumoasă, devotamentul și fidelitatea sau faptele vitejești ale vînătorilor. De fiecare dată, însă, oriunde s-ar afla, cîntăreții sînt înconjurați de oameni care-i privesc și-i ascultă cu răsufierea tăiată. O dovadă a dragostei fierbinți pe care poporul malian o nutrește pentru arta națională, pentru bunele lui tradiții.

S. Darmodechin

ARHIPELAGUL SEYCHELLES

Unde sînt comorile?

În cabină a mai intrat un fluture. În insulele Seychelles sînt fluturi mari și foarte frumoși. De altminteri întreaga natură a acestor meleaguri are culori vii, aprinse. Amurguri portocalii, plaje galbene mărginite de valuri alb-albastrii, soare scînteietor, oameni cu pielea brună — iată culorile predominante în Seychelles, insulele tropicale din Oceanul Indian.

Vasul nostru, „Viteză”, aruncă pentru a treia oară ancora în Port Victoria, capitala insulelor — posesiune engleză. Orașul e înecat în vegetație luxuriantă, tropicală. La drept vorbind, nici nu e un oraș în accepția obișnuită a cuvîntului, ci o stradă foarte lungă urmînd linia țărmului. În stînga ei se află o grădină botanică, mindria locuitorilor orașului, căci cuprinde toată vegetația din insule: flori multicolore, palmieri, nuci de cocos duble; în voliere, agățate cu ghearele ascuțite de crengi, stau suspendate cu capul în jos, vulpi zburătoare — niște animale ciudate, cu aripi membranoase, care trăiesc numai în insulele Seychelles.

E zăpușeală. La umbra unui copac zace încremenită o broască țestoasă uriașă. Își întinde gîtul plin de zbircituri, apucă o frunză și începe s-o mestecă. Se spune că broaștele țestoase de acest soi trăiesc pînă la trei sute de ani. Poate că la fel de încet și cumpătat mesteca frunze și cînd insulele erau stăpînite de „gentlemanii norocoși”. Corăbii cu pavilioane negre aduceau atunci în arhipelag cantități imense de obiecte prețioase. Bogățiile erau ascunse în pămînt și locul era însemnat pe hărți cifrate care, ajungînd mai tîrziu în miinile amatorilor de aventuri

și îmbogățire ușoară, sădeau în inimile lor dorința de a le descoperi. Optimismii mai caută și acum pe versantele muntoase ale insulelor comorile îngropate de pirați. Și — de ce să nu recunoaștem? — găsesc cîte ceva.

Dar săpăturile cele mai intense le face un oarecare Wilkinson; omul a devenit un fel de curiozitate a arhipelagului. În preajma casei lui din insula Mahé poposesc autobuze cu turiști: vizitatorii amatori de senzational își îndreaptă aparatele fotografice spre căsuța-i modestă adăpostită la umbra palmierilor.

Stăpînul casei, un bărbat sprinten de vreo cincizeci de ani, cu șort albastru și cămașă portocalie, își primește amabil oaspeții. Dacă aceștia se interesează de activitatea lui, gazda se însuflește și mai mult și, în vuietul valurilor care se sparg de țărm, începe să vorbească despre comori.

Povestea lui a început acum douăzeci de ani. Într-o circumă, cum sînt multe în porturile din estul Africii, Wilkinson a stat de vorbă cu un bătrîn căpitan de vas comercial, amețit de băutură. Marinarul i-a relatat o poveste fantastică despre comorile din Seychelles. La sfîrșitul discuției, ca într-un roman de aventuri, a scos și un înscris — un testament cifrat lăsat de niște pirați. Asemenea procedee de a storce bani de la europenii creduli sînt bine cunoscute, dar Wilkinson a remarcat că marinarul nu cunoștea conținutul înscrisului, așa încît țîrgul s-a încheiat. A urmat apoi o lungă perioadă în care criptogramele au fost descifrate și s-au cercetat documente din arhivele Muzeului britanic referitoare la evenimentele amintite în actul piraților.

Autorii anonimi cifraseră informațiile despre comorile ascunse înecînd esențialul în formulele mistice și legende: aurul și pietrele prețioase erau chipurile, ofrande aduse zeilor, harta comorilor — cerul instelat, unde fiecare stea sau constelație avea un anume sens. Pe scurt, în mina lui Wilkinson se afla o poveste alegorică despre înmormîntarea a 350 tone de pietre prețioase. Au urmat apoi săpături, care continuă de aproape 16 ani.

Deși mi-au ieșit peri albi de cînd mă ocup de asta, sînt totuși convins că mă aflu pe calea cea bună. Acum, esența cercetărilor n-o mai constituie căutarea aurului, ci stabilirea adevărului istoric. Deci nu e vorba de căutarea de comori, ci de arheologie... — spune Wilkinson.

O mină adîncă a fost săpată chiar lingă casa lui. Acum lucrările sînt temporar sistate: se așteaptă sosirea unor pompe puternice care să aspire apa care a inundat mina. Cu două sute de ani în urmă, în insulă s-a produs un cutremur care a modificat contururile țărmului. Așa încît, în această regiune oceanul invadează uscatul. Uneori, săpăturile se fac pe fundul apei, la circa optzeci de metri de țărm.

În acești ani nu s-au făcut descoperiri prea importante. Dar am confirmarea că lucrările sînt pe drumul cel bun — ne lămurește Wilkinson. — Am descoperit sculpturi de piatră, lespezi cu semne simbolice care îngrădesc intrările subterane (toate acestea lingă vila lui). Săpăturile se apropie de sfîrșit. Dacă „Viteză” va ancora în arhipelag peste doi ani, am să vă arăt toate comorile. Sînt bucuros de vizita dv. Mai poftiți!

Wilkinson lucrează pe cont propriu. Mecenajii îl mai finanțează. Dar pentru cît timp?

Toți insularii îl cunosc. E un om ciudat, acest căutător de comori piratești, deși ultimul pirat a fost spinzurat de ruz de tot; acum, pe locul acela se află o placă funerară...

V. Gromov

O studentă de la facultatea de medicină din Bamako

prin iarbă trupurile mici și mlădioase ale „vînătorilor”

Curînd căldura va fi și mai insuportabilă, așa încît Mamadu mă scoate din parc. Ne apropiem de Piața amintirilor. E numele răsunător al unei piețe mici, obișnuite, cu taxiuri libere și șoferi care te întrebă plini de speranță:

— Unde vă ducem, **monsieur**?

Deodată aud în depărtare un răpăit de tam-tam. Sunetele prelungi, tărăgănate, povestesc parcă ceva. Mamadu se oprește și ascultă cu luare aminte.

— Grioți! Am avut noroc, vin rar la Bamako.

Iuțim pasul, atît cît e cu putință la plus 40 de grade, iar Mamadu îmi tîlmăcește glasul tam-tamurilor:

— Oameni, amintiți-vă de veacurile trecute, de marii noștri strămoși, de faptele lor mărețe...

Grioiții sînt în preajma noastră, în-

Celălalt, un griot înalt și bine făcut, cu ochii larg deschiși, lovește pielea strălucitoare a tam-tamului cu degete lungi și flexibile.

— Judecînd după îmbrăcămintea pe care o poartă — îmi șoptește Mamadu — au să cînte faptele vitejești ale eroilor.

Privesc nedumerit hainele cîntăreților; niște bluze simple, ponosite.

— Cînd poartă pantalonii scurți și strîmți, cămași împodobite cu scoici mărunt de riu și amulete din piele, înseamnă că au de gînd să cînte vînătoarea. Înaltă innuri de laudă celor mai încercați vînători și cheamă duhurile să-i ajute mereu — continuă să mă lămurească Mamadu.

Pe măsură ce „glasul” tam-tamului se potolește, sunetele melodioase și suave ale korei devin mai puternice. Griotul care ciupește corzile mandolinei începe să cînte. E mai degrabă un recitativ, decît un cîntec, o poveste înălțătoare despre un erou, pe nume Sundiata, care a trăit în secolul al XIII-lea și a creat străvechiul stat malian. Mamadu îmi traduce în șoaptă cuvintele.

Uneori muzicantul amuțește cîteva secunde, lăsînd în schimb mandolina să cînte însuflețit. Apoi izbucnește din nou răpăitul tobei, care slăvește solemn faptele vitejești ale lui Sundiata. Acorurile grave ale tam-tamului se revarsă, dominînd orice alt zgomot, deasupra pieții. Scrutez chipurile malienilor din preajmă și deslușesc în ele un lucru uimitor: cîntecul i-a transportat în vremuri de mult apuse. Uitînd de treburile și grijile de fiecare zi, ei urmăresc cu admirație și încredere mișcările și cîntecele grioților.

Cîntecul se sfîrșește bine. Cînd Sundiata a împlinit nouă ani, s-a sprijinit de genunchii mamei și s-a așezat alături de ea. Din clipa aceea a început să săvîrșească numai fapte de vitejie. El a unit mai multe triburi, creînd vechiul stat Mali.

La un moment dat cîntărețul face, atingînd foarte rar și din ce în ce mai slab coardele instrumentului, care amuțește și el curînd. Apoi glasul griotului, puternic și grav, răsună deas-

DACĂ AȚI AVEA DE ALES

Din fauna heraldică

Prin tradiție, leul este întruchiparea curajului și a nobletei. De aceea, „regele junglei” figurează pe numeroase steme, iar Richard I a preferat să se intituleze „Inimă de leu” și nu „Inimă de iepure”, de pildă. Când simboliza puterea regală, leul era înfățișat pe steme stînd în două labe sau chiar numai într-una. Numai seniorii foarte bogați îndrăzneau să adopte acest simbol regal. Cei modești se mulțumeau cu imaginea unei jumătăți de leu, iar cei mai numeroși arborau pe steme simboluri inspirate din fauna pădurilor lor: lupi, urși, mistreți, cerbi, sau animale domestice, cai, cîini (mai ales ogari) și uneori măgari. Se pare că reputația urecheatului îi supăra mai puțin decît aceea a vulpii, de pildă, care apare extrem de rar pe stemele senioriale. Nici boii nu i-au inspirat pe nobili, poate pentru că spectacolul permanent a două coarne masive putea trezi asociații neplăcute în mintea seniorilor care-și petreceau o bună parte din viață pe cîmpul de luptă.

Ostașii străvechii Americi porneau și ei la luptă purtînd scuturi și drapele pe care erau înfățișate animale, mai ales vulturul și șarpele. De altminteri, aceste două simboluri s-au păstrat pînă azi pe drapelul statului Mexic. Căci, după leu, vulturul este a doua celebritate a grădinii zoologice heraldice. Începînd din secolul XV, pe pecetele regale și-a făcut apariția vulturul cu două capete. Pe steme e înfățișat cel mai adesea cu aripile desfăcute și gheare amenințătoare, dar într-o poziție

imposibilă din punctul de vedere al zoologiei. Pe unele steme figurează doar o pereche de aripi de vultur.

Urmează, în ordine ierarhică, șoimul. Bufnița și corbul se întîlnesc rar. Se cunosc, în schimb, steme înfățișînd coțofane, papagali, lebede, pelicani, porumbel și chiar lilieci.

Elefantul este animalul înfățișat cel mai des pe stemele naționale. Astăzi el figurează pe stemele Ceylonului și Laosului.

Din fauna acvatică, pe primul loc se află delfinii. Unii seniori germani de pe malurile Rinului au adoptat ca simbol știuca. Reptilele și broaștele sînt o raritate heraldică. Cel mai des întîlnit e șarpele, care figurează și pe blazonul familiei italiene Visconti; în schimb șarpele cu clopoței e foarte solicitat în heraldica americană contemporană și e prezent pe stemele multor state din sud-vestul S.U.A.

Din arsenalul heraldic lipsesc aproape cu desăvîrșire cele mai numeroase vietăți de pe Pămînt, insectele, cu excepția cîtorva fluturi decorativi. Dar și în acest caz alegerea simbolului respecta anumite legi: acum cîteva secole un modest nobil din Norfolk și-a confecționat o pecete care înfățișa o efemeră, un fluture care trăiește o singură zi.

A. Kirilin

AVEȚI FLER ?

Un fapt divers la Hamburg

Atotputernicul stăpin al trustului Purzelheim din Hamburg, bătrînul Wilhelm Purzelheim, în vîrstă de 73 de ani, se îngrijea de aproape de „educația” singurului nepot al familiei și moștenitor al uriașei sale averi, tînărul Karl-Heinz Purzelheim. Acesta însă, la

Reporterul M. Redkin pare să confirme că cele mai izbutite fotografii nu se fac din pozițiile cele mai comode

vîrsta de 24 de ani înțelegea să-și trăiască viața după pilda prietenilor săi, care binemeritau calificativul de „play-boys”. „Salariul” lunar de o mie de mărci părea prea mic ambițiosului tînăr. Era nerăbdător să intre în posesia averii fabuloase de sute de milioane de mărci.

Într-o seară, în faimosul cartier al localurilor de noapte din Hamburg, tînărul a făcut cunoștință cu „omul de afaceri” al unei bande de gangsteri americani.

După o scurtă tîmeală, cei doi au căzut de acord. Karl-Heinz, care locuia singur într-o vilă izolată, trebuia să caute un pretext spre a-l ademini pe bătrîn și să aducă din timp la cunoștință bandei ziua respectivă. Dacă totul avea să se termine cu „bine”, urma să plătească gangsterilor o sută de mii de mărci.

Într-o zi pe la sfîrșitul lunii ianuarie, se înțelese cu bătrînul financiar: la 2 martie, ziua sa de naștere, bătrînul să se ascundă de cei veniți să-l felicite și care nu vor decît să profite de bunăvoința sa. Cel mai potrivit refugiu ar fi, sugeră nepotul, vila singuratică a lui Karl-Heinz Purzelheim.

A doua zi prin poșta aeriană plecă la adresa convenită o scrisoare recomandată expres conținînd doar cîteva rînduri: „Nu uitați întelegerea noastră. Data întîlnirii 2. 3. 67”.

Înștiințarea a ajuns prompt în miinile gangsterilor. Cel mai iscusit asasin s-a urcat într-un avion. Peste cîteva timp, în ziarele din R.F.G. a apărut un uriaș anunț de doliu: „Zdrobit de durere, Wilhelm Purzelheim aduce la cunoștință celor care l-au cunoscut că nepotul său iubit, Karl-Heinz, a decedat subit în vîrstă de 24 de ani”.

Cum s-au petrecut lucrurile ?
Dezlegarea problemei, în pag. 11

MICA ENCICLOPEDIA

Primii studenți, primele universități

Neoficial, primii studenți ar putea fi considerați tinerii greci din suita filozofilor Democrit sau Platon, care ascultau din mers prelegerile dascălilor lor. Dar nașterea oficială a neamului studențesc s-a produs în evul mediu.

În secolul XII, în orașul italian Bologna a luat ființă o școală, vestită pe atunci, pentru studiarea dreptului. Afiit tineretului studios cît și profesorii erau cunoscuți sub denumirea de studenți. În același secol Frederic I Barbarossa, împărat al Imperiului romano-german, a emis un decret în apărarea tuturor celor care, de dragul studierii științe-

lor, erau nevoiți să-și părăsească pămînturile și să călătorească.

Pe tărîmul teologiei, de o bună reputeție se bucura Universitatea din Paris. În 1253 Robert Sorbon, duhovnicul regelui Ludovic cel Sfînt, a creat în capitala Franței o școală specială de teologie care a devenit, cu timpul, binecunoscuta Sorbona de azi.

În ce privește vîrsta, studenții primelor universități puteau fi adolescenți sau oameni trecuți de patruzeci de ani. Principalul era să vădească dragoste pentru știință. Deși, în trecut fie zis, aprecierea înclinațiilor nu era întotdeauna științifică. Se credea, de pildă, că cei născuți sub semnul lui Mercur erau sortiți să devină cărturari. Dar nu numai horoscopul hotăra destinul viitorilor oameni de știință. Cu timpul au fost create un fel de comisii de admitere în fața cărora candidații roșteau beanium-ul, jurămintul prin care se obligau să respecte regulamentul universitar, după care erau înscriși la o facultate pregătitoare.

Furați de imaginile obișnuite ale zilelor noastre am fi, poate, tentați să ne închipuim că în preajma orei opt sau nouă dimineața pe scările marilor universități medievale forfoteau studenții, grăbiți să umple amfiteatrele. Pentru ca imaginea să fie, însă, corectă, gîndul ar trebui să ne ducă la ora cinci dimineața. Atunci începeau prelegerile universitare, care durau vreo patru ore. În acest rîstimp studenții din cursurile superioare ședeau în bănci, iar „artiștilor”, așa erau numiți „bobocii”, le era rezervată... poadea acoperită cu paie. Seminariile din zilele acelea se numeau dispute și semănau mai curînd cu turnirele cavaleresti: erau organizate o dată pe an, cu prilejul unei sărbători, și durau mai multe zile.

Pentru studenți existau și un fel de cămine, numite colegii, în care cursanții erau împărțiți pe naționalități. Dar nu toți studenții erau „sedentari”. Unii treceau de la o universitate la alta, formînd tagma așa-numiților studenți-rătăcitori, mari meșteri în ale cîntecului, poeziei și satirei. Unul din cîntecel lor cele mai răspîndite, „Gaudiamus igitur”, a devenit imnul studenților din toate timpurile.

În sfîrșit, studentul trecea cu bine prin dificultățile încercări ale disputelor și se pregătea să devină doctor în știință, ultima și cea mai grea încercare pentru toți studenții, dar teribilă mai ales pentru cei de la Sorbona. Regulamentul acestei universități cerea ca timp de douăsprezece ore, de la șase dimineața la șase seara, viitorul doctor în științe să fie „atacat” de cel puțin douăzeci de oponenți, fără a i se da răgaz să se odihnească, să mînce sau să bea. Dar o dată trecut și acest hop, în cinstea proaspătului doctor în științe se trăgeau salve de tun (obicei păstrat și azi la Universitatea din Uppsala).

K. Biriuzov

DE LA MIC LA MARE

Congresul gemenilor

Nu demult locuitorii capitalei gruzine, Tbilisi, au asistat la o procesiune originală. O sută de perechi de frați și surori, care semănau între ei ca două picături de apă, au urcat treptele Palatului pionierilor pentru a participa la cel de al treilea „congres al gemenilor”. Procesiunea a fost deschisă de surorile gemene Manana și Lamara Kahauridze, din satul Sviri-Meri, care călătoreau într-un vehicul adecvat vîrstei lor de șapte luni, un cărucior cu două locuri. În ordinea vîrstei, coloana a fost încheiată de două gemene care, laolaltă, însumează 150 de ani. Amîndouă sînt învățătoare pensionare. Una se numește Tamar, cealaltă Mariam; dar nu e sigur că ele poartă chiar numele primit la naștere, căci semnul distinctiv — o panglică legată de mina Tamarei — s-a pierdut și nici măcar mama n-a mai putut să le deosebească.

„Congresul gemenilor” s-a prelungit pînă seara tîrziu. Organizatorii au pregătit pentru fiecare vîrstă distracții și spectacole adecuate.

— Țineți bine, acum vine tata.
Desen de V. Tamaev

„AKU-AKU” ȘI...

Vinul „Kon-Tiki”

Așa a fost botezat un nou sort de vin, preparat la un institut de vinificație din orașul Novocerkassk.

Cercetătorii institutului au ales acest nume în cinstea cunoscutului etnograf, arheolog, explorator și scriitor norvegian Thor Heyerdahl, cu care întrefin relații de prietenie. În afara ocupațiilor menționate, Heyerdahl mai este și un pasionat viticultor, calitate în care îl interesează activitatea confrăților săi din Novocerkassk. Drept omagiu adus prieteniei lor, viticultorii ruși au botezat alte două sorturi de vin „Thor Heyerdahl” și „Aku-Aku”. Mai mult, au trimis amicului lor norvegian, care în momentul de față se află în Italia, cîteva butași de viță, pe care Heyerdahl t-a și sădit.

Viticultorii din Novocerkassk nădăjduiesc că noile vinuri vor fi apreciate și de consumatorii sovietici. În ultimii doi ani, la diferite concursuri internaționale vinurile produse de ei au obținut 16 medalii de aur și 8 de argint.

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

(boala psihică, al cărei nume a fost dăruit de nemuritorul personaj al lui Flaubert), literatura a furnizat psihiatricii prin Oblomov simptomele unei patologice lipse de voință, ale unei incapacități intelectuale de a se concentra și de a lupta hotărât pentru împlinirea unui țel, a unui ideal de viață. Sincer vorbind, la dv. nu credem că este vorba de „oblomovism”, cu atât mai puțin de o „nevroză astenică”. Sigur că nu e normal ca un tânăr al zilelor noastre să gloseze elegiac pe tema „lipsei de voință”, care-i provoacă tot soiul de complexe psihosexuale, ticuri, incapacitatea de a studia etc. etc. Toate acestea sînt, însă, bănarim, doar urmarea unui prea îndelungat „dolce far niente”, încurajat poate chiar de familie. Leacul „bolii” dv. nu stă deci în nici un fel de medicamente, ci pur și simplu într-un salutar proces de conștiință și de autoeducare a voinței de a acționa, de a munci în mod util.

ROMICĂ-Constanța: 1) Durerile testiculare sînt efectul hiperexcitabilității sexuale. Un medicament indicat în asemenea stări: Pasinal, 1-2 lingurițe de 2-3 ori pe zi. Dacă durerile sînt mari, compresele cu apă rece le vor calma. 2) În afara Pasinalului, ca sedativ nervos (luat cu circa o oră înainte de momentul oportun) împotriva ejaculărilor precoce se recomandă Iemelin (Guanetidina), comprimate de 2-5 mg, 1-2 cpr. cu 1-3 ore înainte de contact. (Medicamentul se obține pe bază de prescripție medicală.)

LUCA VIRGIL—Oradea: În reumatismul articular localizat la umăr, în afara tratamentului medical competent ce vi s-a indicat, vă recomandăm să alternați crenoterapia (eventual chiar la băile Felix, dacă au trecut cel puțin trei luni de la acces) cu fizioterapia (ionizări, ultrasunete, curenți dinamici).

ADU — București: În poluții nocturne, în afara Pasinalului, în aceleași doze ca mai sus, o serie de 15 injecții cu ser neurotonic, vitamina B₁ 3-4 tablete pe zi, vitamina E 3 tablete pe zi, eventual 5-6 cpr/zi, administrate sublingual. 2) Ar fi necesară dozarea 17-cetosteroidilor urinari. În cazul cînd sînt scăzuți, o cură cu Metiltestosteron oral, sub supraveghere medicală, va favoriza creșterea pilozității faciale etc.

S. J. — București: Pentru tratamentul glositei va trebui, în primul rînd, să înălțurați proteza dentară defectuoasă. Veți suprima tutunul, alcoolul, condimentele, alimentele fierbinți. Gargară cu decoct de flori de nalbă și mușetel 20 la mie; atingeri locale, de două ori pe zi cu: b... 4 g, glicerină 20 g sau soluție de albastru de metilen 1/50. Vitaminoterapie cu vitamine din seria B (Electovit, B complex, Vitamina B₁₂ — fiole de 1000 gama, vitamina B₆ fiole de 250 mg, vitamina B₁ — fiole de 100 mg).

MANOLACHE GHEORGHE — Reșița: Sînt fenomene de andropauză (climacteriu viril) inerente vîrstei, în care o recuperare totală nu este posibilă. Un tratament hormonal de lungă durată cu preparate cu acțiune lentă de testosteron injectabil (Testolent, Androtardil, Testoviron-depozit, Sterandril) sau pe gură (tablete de metiltestosteron 10-20 mg/zi) poate ameliora situația actuală. Dacă răspunsul la androgeni este insuficient se asociază și Coripan, 1 fiolă de 500 u.s. zilnic sau la 2 zile, timp de 10-15 zile, i.m. La tratamentul hormonal este bine să se asocieze și vitamina din grupul B (B complex, B₁) și medicație tonică nervoasă (injecții cu stricnina, Fosfobion — o fiolă zilnic, buvabile).

URGENT 47 — București: Citiți răspunsul dat sub Manolache Gheorghe — Reșița. Puteți încerca de asemenea și câteva cure consecutive de Folcisteină care se pare că dă rezultate remarcabile în fenomenele de astenie sexuală.

V.I. — Suceava: 1) Citiți răspunsurile date sub Manolache Gheorghe — Reșița și Urgent 47 — București. 2) Pentru ameliorarea fenomenelor depresive, consecința — probabîl — a tulburărilor de andropauză — Antideprin, 4-5 drajeuri/zi asociat eventual cu Iepr. Nozinan înainte de culcare.

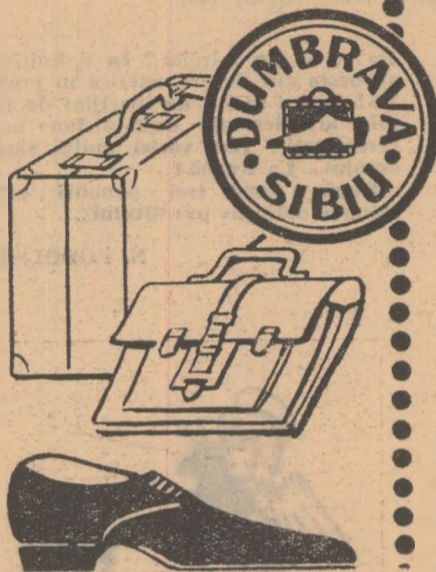
NELU TEODORESCU—București: Dacă hipertensiunea dv. arterială oscilantă este de natură neurogenă, vă sfătuim să utilizați cu precădere o medicație sedativă (Meproamat, Napoton, Benactizin, Nozinan etc), care, fără să aibă o acțiune direct hipotensivă, temperează hiperexcitabilitatea neurovasculară, foarte adesea responsabilă de aceste ascensiuni tensionale trecătoare. Dacă tensiunea nu se normalizează, asociați Hiposerpil, 1-2 cpr/zi, după indicațiile medicului specialist. Și încă ceva: trebuie să „dați jos” 7-8 kg din greutatea dv, ceea ce de asemenea va contribui la restabilirea echilibrului tensional.

AVEȚI FLER?

(Dezlegare)

În S.U.A. la indicarea prin cifre a unei date, prima cifră indică luna, iar a doua ziua, spre deosebire de Europa unde ordinea cifrelor arată ziua, luna și anul.

Gangsterul american s-a introdus în vila singuratică în ziua de 3 februarie, asasinându-l pe singurul om aflat în vilă, care nu era altul decît Karl-Heinz Purzelheim.

CEREȚI
INCĂLȚĂMINTEA
ȘI ARTICOLELE
DE MAROCHINĂRIE

DUMBRAVA

produse
de întreprinderea

13 DECEMBRIE-SIBIU

ATENȚIUNE

Puteți valorifica sticlele și borcanele din gospodăriile dv. prin centrele de achiziții IRVA, magazinele alimentare, magazinele cooperăției de consum, precum și prin achizitori ambulanți ce le ridică direct de la domiciliu.

Reînnoiți-vă abonamentul la
VEAC NOU

O NOUTATE

Au sosit în magazine în acest sezon:

- Paltoane din stofă fină
- Paltoane din imitație de blană
- Canadiene îmblănite
- Ghete de sport
- Șoșoni
- Pulovere, căciulite moderne, elegante, de calitate!

Mergem să le cumpărăm
chiar azi!

Mămico, ai aflat ?

SI PENTRU MINE
SI PENTRU TINE
SI PENTRU TATA

Emoții artistice

La institutul nostru s-a petrecut un lucru ciudat: s-a defectat liftul. Unde s-a mai pomenit una ca asta? Cerce-tătorii se apropiau, apăsau pe buton, dar nici un efect. Mașinăria nu funcționa.

Administratorul (al cărui birou se află la etajul I) s-a apropiat și el de ușa liftului, a privit-o nedumerit și s-a adresat garderobierei:

— Nu funcționează?

— S-a zis cu el, Ivan Alekseevici.

— Păi să punem un anunț, să știe oamenii.

A doua zi pe ușa liftului atârna o foaie de hirtie smulsă dintr-un caiet, pe care o mină de copil (nepotul garderobierei) scrisese stângaci: „Liftul e defect“.

— Dar ce-i aici, grădiniță de copii? se revoltă administratorul în fața filei de caiet.

Opera infantilă fu grabnic îndepărtată și înlocuită cu un anunț scris de garderobieră în persoană.

Administratorul nu se declară însă, mulțumit.

— Literale sînt strimbe, neregulate. Oricum, sîntem un institut de cerce-fări...

Prin eforturile unite ale serviciului tehnic a fost confecționat un anunț pe hirtie milimetrică.

— Da-cc, e așa de greu de realizat un anunț ca lumea? Scrieți-l, frate, cu vopsea, nu cu tuș, se enervă administratorul. Nu-i scump, în schimb e atrăgător. Dintr-o aruncătură de ochi îți dai seama că liftul e defect.

— Îți dai seama și fără anunț, oftă tehnicianul-șef care nu primise încă cele necesare pentru reparație.

— Asta rămîne de văzut, obiectă administratorul. Datoria noastră este să ușurăm oamenilor înțelegerea. E clar?

— Este, făcu tehnicianul-șef.

Inginerul Vasilev, pictor amator, execută un anunț multicolor: pe o serpentină, care amintea vag scările institutului, urca un grup de turiști, zîmbind plini de optimism; pe rucsacurile lor verzi, care se detașau pe un cer albastru ca cel al Italiei, se putea citi lapidara informație referitoare la starea liftului.

— Hm-m... Nu-i rău, încuviință administratorul. Se simte, totuși, o mină de diletant. Anunțul e prea încărcat, se pierde. Ce-ar fi să apelăm la profesioniști?

După încă o săptămână membrii fondului plastic din localitate concepură un anunț elegant: litere aurii, suple și avîntate, luceau nobil pe un fond ultramarin. Nimic strident, nimic de prisos.

— Da... da... Așa mai merge, constată administratorul și strînse călduros mina tehnicianului-șef. Pentru silința dumitale ai să fi răsplătit cu o primă. Dar, tovarăși, să analizăm situația în spirit autocritic și să recunoaștem: n-am atins încă perfecțiunea. Cred că ne-ar trebui o amplă panoramă a orașului nostru în continuă dezvoltare, cu bulevardele lui largi ce se înfrumusețează an de an, cu noile lui cartiere de locuit, cu podurile lui grandioase... Și peste toate astea — o siluetă care să sugereze liftul nostru defect. Să se execute în ulei, pe pînză. Să se creeze... — O capodoperă, șopti răgușit tehnicianul-șef.

— Exact! O capodoperă! Un triptic!

De ce să ne zgircim? În definitiv, se vorbește atît despre estetica în producție! De ce să nu ne îngrijim de emoțiile artistice ale destoinicilor noștri cercetători? Dar vorbă multă sărăcia omului... La treabă!

După o lună, trei panouri uriașe astupau definitiv ușa liftului...

N. PODOLSKI

Drăcovenii

Of, clienții!

Începu să colinde din timp magazinele, spre a evita aglomerația dinaintea de sărbători. Zăbovi vreme îndelungată într-un magazin de stofe, scrutînd cu privirea baloturile din rafturi. După vreo cincisprezece minute fu remarcat de vinzător, un tînăr cu o înfățișare acră.

— Ce dorește tovarășul? întrebă vinzătorul cu ochii la becul din tavan.

— Mă gîndesc să-mi iau o stofă pentru un costum de ocazie.

— Ce trebuie să înțeleg prin acest „mă gîndesc“? Că încă nu sînteți hotărît?

— Ba da, sînt hotărît. Numai să gă-sesc ceva potrivit.

— Aveți de unde alege, declară vinzătorul, apoi căscă și-și acoperi gura cu metrul de lemn.

— Arată-mi te rog bucata aia de sus, din dreapta.

Vinzătorul împinse scara spre raft. Pe față i se citea convingerea amară că actul lui eroic nu va fi apreciat de contemporani la justa lui valoare.

— Pe asta? Cît doriți?

— Ce preț are?

— Cui îi place marfa nu se interesează de preț. Lină pură!

Și vinzătorul mototoli în pumn un colț de stofă. Dar fie că-și calculase greșit forța, fie din alte motive, stoffa rămase mototolită.

— Lină pură! repetă vinzătorul cu un glas inexpressiv.

— Aș vrea să văd și stoffa aia din stînga, de sub tergalul gri!

— Aceea e numai pentru amatori serioși, hotărîți să cumpere, rosti vinzătorul și se retrase în colțul cel mai îndepărtat al magazinului.

„S-au scurs două luni. Vinzătorul cu pricina intră în localul unei agenții turistice și se oprește în fața ghișeului pe care scrie: „Informații“.

— Nu știu cum se face, zîmbește

vinzătorul, dar încă n-am reușit să-mi fac concediul. Acum, însă, simt nevoia să mă odihnesc.

— Ce trebuie să înțeleg prin acest „simt nevoia“? Sînteți cu adevărat hotărît să plecați, sau nu?

— Bineînțeles. Nu-mi rămîne decît să aleg locul.

— Aveți de unde alege, observă funcționarul de la ghișeu, apoi cască și-și acoperă gura cu un pliant turistic.

— N-ați putea să-mi spuneți dacă mai sînt locuri libere la casa de odihnă „Pajiștea înflorită“?

Funcționarul oftează și pune mîna pe telefon.

— Mai sînt.

— Cît costă pe zi, casă și masă?

Funcționarul oftează din nou, de data asta mai tare și mai expresiv, apoi formează un număr de telefon și dă informația solicitată.

— Există și apă caldă?

— Tot ce se poate.

— Cum adică „tot ce se poate“?

— Adică: poate că există, poate că nu...

— N-aveți case de odihnă de care sînteți sigur că au apă caldă?

— Avem.

— Care anume?

— Cele pentru persoane într-adevăr hotărîte să plece, rostește funcționarul și dispare din cadrul ferăstrucii.

Cînd ușa de sticlă se închide în spațele vinzătorului, acestuia i se pare că aude un chichotit. În același timp are impresia că a mai văzut undeva figura funcționarului.

Sau poate că e numai o impresie?

(Din „Pravda“)

Evoluția

Intr-o bună dimineață am constatat că-mi dispăruse cutia de scrisori de lîngă ușă.

— Ne-am gîndit să ușurăm munca factorului poștal, îmi explică președintele comitetului de bloc. E inuman să-l lăsăm să alerge pe scări, cînd fiecare locatar poate să-și ia scrisorile de la portar!

Ideea nu mi-a displicut. După cîteva zile am propus:

— N-are nici un rost ca mecanicul să colinde din apartament în apartament pentru toate flecurile. Fiecare locatar să ducă piesa defectă direct la atelier!

— Just! hotărî comitetul de bloc. În felul ăsta mecanicul o să aibă timp să deservească mai multe blocuri deodată!

M-am repezit apoi la spălătorie, la atelierul de încălțăminte, la frizerie și la piață. Ideile mele au fost aprobate pretulîndeni, și aplicate fără zăbavă.

Curînd am căpătat adepți. Viața orașului nostru pășea pe făgașuri noi.

Venînd într-o dimineață la redacție, am constatat că e închisă.

— De ce să tipărim zilnic ziare pentru toți! m-a lămurit redactorul-șef. Fiecare să-și cumpere o tiparniță și să-și tipărească ziarul acasă.

Eram în culmea entuziasmului. Viața mea luase o întorsătură fericită. Nu-mi mai pierdeam vremea stînd la rînd în piață, ci îmi cultivam legumele singur, pe pervazul ferestrei. Am renunțat la electricitate și la gaze, ca să nu pierd timp și bani. Mi-am transformat mobila în lemne de foc, iar pentru ca să nu mă deplasez la debit după chibrituri aprindeam focul prin frecare.

Vecinii și prietenii mei mi-au urmat exemplul. În încăperile degajate de lu-

crurile de prisos aveam loc suficient pentru dansuri rituale.

Au trecut ani. Intr-o zi, sărînd din cracă în cracă, am zărit la picioarele copacului o bucată de metal cu o formă bizară.

— Îți amintești, draga mea, cîte discuții a stîrnit întrebarea „Cine au fost strămoșii noștri“? am întreat-o pe tovarășa mea de viață. Acum știu cine au fost: oamenii.

Iuri Oislender

Istorie

fără început

RECUNOȘTINȚĂ

...dar, văzînd lacrimile din ochii ei, ceapa uită că fusese tăiată bucăți.

PUNCTE DE VEDERE

...principalul e cum mîncîci, cînd mîncîci și ce mîncîci...

— Și pe cine mîncîci, precizează porcul.

LONGEVITATE

...pe vremea cînd dinozaurii nu se născuseră încă, infuzoria era infuzorie. Dinozaurii au dispărut de mult, dar infuzoria e încă infuzorie.

OPINII

...Berbecul a exprimat nedumerirea semenilor săi; Iepurele a dat glas îngrijorării neamului iepuresc; la urmă s-a ridicat Leul și a formulat părerea generală.

DRAGOSTE

...la urma urmei, ce-i dragostea? E un fenomen care scurtează viața fiecărui individ în parte, dar o prelungește pe a omenirii în ansamblu.

F. Krivin

FOTOGRAFII SE AMUZĂ

Veșnica temă în două variante